

**“FINCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ
QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI**

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına
uyğun Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Rəyi**
31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ	3-5
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə Vəziyyəti Haqqında hesabat	6
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir Haqqında Hesabat	7
Kapitalda Dəyişiklik Haqqında hesabat	8
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat	9
Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər	10-66

Müstəqil Auditorun Hesabatı

"FİNCA Azerbaijan" Məhdud Məsuliyyətli Qeyri-Bank Kredit Təşkilatının Təsisçisinə və İdarə Heyətinə

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə dair Hesabat

Rəy

Biz "FİNCA Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Qeyri-Bank Kredit Təşkilatının (Şirkət) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə bitmiş il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əhəmiyyətli uçot siyasətlərinin xülasəsi və sair izahedici məlumatları özündə ehtiva edən qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Şirkətin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitmiş il üzrə onun maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası (BMSS) tərəfindən qəbul edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün Əsas

Biz öz auditimizi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun olaraq həyata keçirmişik. Bu standartlara əsasən bizim məsuliyyətlərimiz hesabatımızın *Maliyyə Hesabatlarının Auditinə dair Auditorun Məsuliyyəti* bölməsində təsvir edilir. Biz, ictimai maraq doğuran müəssisələrin maliyyə hesabatlarının auditini üçün tətbiq olunan Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının *Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə (o cümlədən, Beynəlxalq Müstəqillik Standartlarına)* (BESS Məcəlləsi) və Azərbaycan Respublikasında ictimai maraq doğuran müəssisələrin maliyyə hesabatlarının auditini ilə bağlı müvafiq etik tələblərə uyğun olaraq, Şirkətdən müstəqilik. Biz həmçinin digər etik öhdəliklərimizi həmin tələblər və BESS Məcəlləsinə uyğun yerinə yetirmişik.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu audit rəyimizi bildirmək üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Digər Məsələ

Şirkətin 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üçün maliyyə hesabatları başqa bir auditor tərəfindən audit edilmişdir və həmin hesabatlar üzrə 29 aprel 2024-cü il tarixində dəyişdirilməmiş rəy verilmişdir.

Əsas Audit Məsələləri

Əsas audit məsələləri, peşəkar mühakiməmizdə, cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli olan məsələlərdir. Bu məsələlər bütövlükdə maliyyə hesabatlarının auditini kontekstində nəzərdən keçirilmiş və əlaqədar rəyimizin formalaşdırılması prosesində qiymətləndirilmişdir, və biz həmin məsələlərə dair ayrıca rəy təqdim etmirik.

Əsas Audit Məsələləri	Məsələnin hesabatımızda necə həll edildiyi haqqında
1. Müştərilərə verilən kreditlər üzrə gözlənilən kredit itkisi	
Maliyyə hesabatlarının 7-ci Qeydində açıqlandığı kimi, 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Şirkətin müştərilərə verdiyi kreditlər onun ümumi aktivlərinin 83.37%-ni təşkil edir. BMHS 9 "Maliyyə Alətləri" standartına əsasən, Şirkət gözlənilən kredit itkisi üçün ehtiyat yaratmışdır ki, bu da kreditlər və digər maliyyə alətləri üzrə Gözlənilən Kredit İtkisini (GKI) qiymətləndirmək üçün irəliyə baxan yanaşma tələb edir. Gözlənilən kredit itkilərinin qiymətləndirilməsi rəhbərliyin defolt ehtimalını (DE), defolt zamanı proqnozlaşdırılan təsiri (DPT) və defolt zamanı yaranan itkini (DYI) müəyyən etmək üçün mühüm mühakimələr və qiymətləndirmə texnikalarını tətbiq etməsini tələb edir. Bu, tarixi məlumatların müşahidəsini, cari iqtisadi vəziyyəti və mövcud irəliyə baxan məlumatları nəzərə alır. GKI-in ölçülməsi bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsini, pulun zaman dəyərinin nəzərə alınmasını və hesabat tarixində mövcud olan keçmiş hadisələr, cari şərtlər və gələcək iqtisadi şərtlərin proqnozları haqqında məntiqi və dəstəklənə bilən məlumatların daxil edilməsini tələb edir. İl ərzində yaradılmış xalis ehtiyat mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir hesabatına yüklənir və yığılmış ehtiyat müştərilərə verilən kreditlərdən çıxılır. Şirkət cari ildə mənfəət və zərər və digər hər tərəfli gəlir hesabatında kreditlər üzrə 0.212 milyon ABŞ dolları məbləğində xalis kredit itkisi ehtiyatı / təminatını tanıyıb. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Şirkət müştərilərə verilən kreditlər üzrə 2.188 milyon ABŞ dolları məbləğində kredit itkisi ehtiyatı / təminatı saxlayır. Müştərilərə verilən kreditlər üzrə gözlənilən kredit itkisi üçün ehtiyat, balansların Şirkətin maliyyə vəziyyəti üçün əhəmiyyətliyi və BMHS 9 "Maliyyə Alətləri" standartına uyğun olaraq GKI-in qiymətləndirilməsi ilə bağlı mürəkkəblilik və mühakimə səbəbindən əsas audit məsələsidir.	Müştərilərə verilən kreditlər üzrə gözlənilən kredit itkisi üçün ehtiyatın yoxlanılması üzrə audit prosedurlarımıza, digərləri ilə yanaşı, aşağıdakılar daxil idi: Biz, müştərilərə verilən kreditlər üzrə gözlənilən kredit itkisi ilə bağlı rəhbərliyin qiymətləndirməsini, o cümlədən Şirkətin daxili reyting modelini, mühasibat siyasətini, model metodologiyasını və il ərzində edilən əsas dəyişikliklərlə bağlı məlumat əldə etdik və anlayışımızı yenilədik. Biz, Şirkət tərəfindən zərər hadisələrini müəyyən etmək və müştərilərə verilən kreditlər üzrə tələb olunan ehtiyatın miqdarını müəyyən etmək üçün yaradılmış müvafiq nəzarət mexanizmlərinin dizaynını anladıq və onların fəaliyyət effektivliyini yoxladıq. Nəzarətlərin yoxlanılması aşağıdakıları əhatə edirdi: - Kredit növünün düzgün təsnifatı üzərində nəzarət; - Defolt riski yüksək olan müştərilərə verilən kreditlərin monitorinqi və qeyri-ışlak kreditlərin subyektiv meyarlar üzrə düzgün təsnifatı üzərində nəzarət; - Ehtiyatların dəqiq hesablanması və qeydiyyatı üzərində nəzarət; və - Ehtiyatlarla bağlı idarəetmə və təsdiq prosesi üzərində nəzarət, o cümlədən rəhbərlik tərəfindən davamlı yenidən qiymətləndirmə. Biz müştərilərə verilən kreditlərdən nümunə seçdik və aşağıdakı əsaslı prosedurları yerinə yetirdik: - GKI (gözlənilən kredit itkisi) hesablanması üçün istifadə olunan məlumatların mühasibat qeydləri və Şirkətin informasiya sistemi əsasında, həmçinin bu məqsəd üçün istifadə olunan əlaqəli xarici mənbələr əsasında məntiqini və dəqiqliyini qiymətləndirdik; - Avans / əlavə ödənişlərinin geri ödənişlərini yoxladıq və gecikmə günlərinin sayına əsasən avansların təsnifatını test etdik; - Şirkətin meyarlarına və BMHS 9-a uyğun olaraq verilən kreditlərin mərhələlənməsini test etdik; - Şirkətin kreditləri üzrə gözlənilən kredit itkisini hesablayan rəhbərliyin istifadə etdiyi GKI modelini, istifadə olunan fərziyyələrin uyğunluğunu və tətbiq olunan metodologiyayı qiymətləndirdik. Həmçinin modelin riyazi dəqiqliyini test etdik; - Rəhbərliyin GKI hesablanmasında istifadə etdiyi irəliyə yönümlü fərziyyələrin məntiqini qiymətləndirdik; - Maliyyə hesabatlarında verilmiş müvafiq açıqlamaların mühasibat standartlarına uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün qiymətləndirdik; və - Maliyyə hesabatlarında açıqlamaların Şirkətin kredit riskinə məruz qalmasını düzgün əks etdirib-etdirmədiyini qiymətləndirdik.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetməyə Məsul Olan Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının BMSŞ tərəfindən qəbul edilmiş BMHS Mühasibat Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Şirkəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və münasib uçuğunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetməyə məsul olan şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditor Məsuliyyəti

Bizim məqsədlərimiz maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair ağılamanat əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Ağlabatan əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmişə aşkarlayacaq. Təhriflər dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə yetərli və müvafiq olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski onların səhv nəticəsində yarıdıqda aşkarlanmaması riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmamasından ibarət ola bilər.
- Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib haqzırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edirik, lakin bu zaman Şirkətin daxili nəzarət systeminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Şirkətin daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında qənaəətə gəlirik. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Şirkətin daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- Məlumatların açıqlaması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, eləcə də maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri ədalətli təqdimat əldə etmək üçün düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Biz idarəetməyə məsul olan şəxslərə, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış muqyası və vaxtı, audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkarladığımız çatışmazlıqlar da daxil olmaqla mühüm audit tapıntıları barədə məlumat veririk.

Bundan əlavə biz idarəetməyə məsul olan şəxslərə müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riayət etdiyimiz, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda müvafiq ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə məlumat təqdim edirik.

İdarəetmə üzrə məsul şəxslərlə ünsiyyət zamanı müzakirə olunan məsələlər arasından biz cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli olan məsələləri müəyyən edirik və onları əsas audit məsələləri kimi tanıyıq. Qanunvericilik və ya normativ aktlar həmin məsələnin ictimai açıqlanmasına mane olursa və ya olduqca nadir hallarda, həmin məsələnin hesabatda açıqlanmasının mümkün mənfi nəticələrinin, belə bir açıqlamanın ictimai maraqlar baxımından verə biləcəyi faydalardan daha ağır basacağı qənaətinə gəldiyimiz hallar istisna olmaqla, bu məsələlər auditor hesabatımızda təsvir olunur.

Bu müstəqil auditor hesabatı ilə nəticələnən audit üzrə audit partnyoru Yunis Salayevdir.

BDO Azərbaycan MMC

21 may 2025-ci il

Bakı, Azərbaycan

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
AKTİVLƏR:			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	8,507	2,725
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	7	63,920	56,541
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	8	961	611
Aktivlərdən istifadə hüququ	9	1,019	898
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	18	567	460
Mənfəət vergi		529	-
Digər aktivlər	10	875	728
Cəmi aktivlər		76,378	61,963
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Borç alınmış vəsaitlər	11, 19	47,667	31,371
Buraxılmış borç qiymətli kağızları	12	7,281	9,000
İcarə öhdəlikləri	13	1,077	918
Digər öhdəliklər	14, 19	2,259	2,808
Cəmi öhdəliklər		58,284	44,097
KAPİTAL:			
Nizamnamə kapitalı	15	3,756	3,756
Bölüşdürülməmiş mənfəət		14,338	14,110
Cəmi kapital		18,094	17,866
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		76,378	61,963

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

21 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Ruqiyyə Əliyeva
Baş maliyyə inzibətçisi

21 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

10-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Faiz gəliri	16	20,361	17,713
Faiz xərci	16,19	(5,212)	(4,100)
Ehtimal olunan kredit zərərlərinin bərpasından əvvəlki xalis faiz gəliri		15,149	13,613
Ehtimal olunan kredit zərərlərinin bərpası	7	2,082	2,643
Xalis faiz gəliri		17,231	16,256
İnzibati və əməliyyat xərcləri	17, 19	(13,159)	(11,334)
Xarici valyutada törəmə alətlərlə xalis nəticələr	14	(691)	(423)
Müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyərindəki dəyişiklik üzrə zərər	10	(1)	(80)
Digər gəlirlər/(xərclər) xalis		90	94
Xalis qeyri-faiz zərəri		(13,761)	(11,743)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		3,470	4,513
Mənfəət vergisi xərci	18	(314)	(605)
İl üzrə xalis mənfəət		3,156	3,908
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		3,156	3,908

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

21 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Ruqiyyə Əliyeva
Baş maliyyə inzibətçisi

21 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

10-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərlmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülmə- miş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2023-cü il	<u>3,756</u>	<u>12,489</u>	<u>16,245</u>
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	3,908	3,908
Elan edilmiş dividendlər	-	(2,287)	(2,287)
31 dekabr 2023-cü il	<u>3,756</u>	<u>14,110</u>	<u>17,866</u>
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	3,156	3,156
Elan edilmiş dividendlər	-	(2,928)	(2,928)
31 dekabr 2024-cü il	<u>3,756</u>	<u>14,338</u>	<u>18,094</u>

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

21 may 2025-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Ruqiyyə Əliyeva
Baş maliyyə inzibətçisi

21 may 2025-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

10-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		3,470	4,513
Qeyri-nağd predmetlər üzrə düzəlişlər:			
Ehtimal olunan kredit zərərlərinin bərpası	7	(2,082)	(2,643)
Köhnəlmə və amortizasiya	8,9,17	1,038	939
Hesablanmış faizlər üzrə xalis dəyişiklik		221	286
Xarici valyutada törəmə alətlərindən tanınmamış zərər	14	(405)	290
Müasirə edilmiş girovların ədalətli dəyərindəki dəyişiklik üzrə zərər		(1)	80
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəlki əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		2,241	3,465
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis		(5,296)	(8,518)
Digər aktivlər		(600)	(330)
Digər öhdəliklər		68	435
Əməliyyat fəaliyyətinə yönələn xalis pul vəsaitləri		(3,587)	(4,948)
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Omlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər üzrə ödənişlər		(685)	(332)
İnvestisiya fəaliyyətinə yönələn xalis pul vəsaitləri		(685)	(332)
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Borə alınmış vəsaitlər üzrə daxilolmalar	11	29,350	16,969
Borə alınmış vəsaitlərin geri ödənilməsi	11	(13,825)	(7,984)
Borə alınmış vəsaitlər üzrə ödənilmiş əməliyyat xərcləri	11	(121)	(573)
Buraxılmış borə qiymətli kağızları üzrə daxilolmalar	12	4,250	3,000
Buraxılmış borə qiymətli kağızları üzrə ödənilmiş əməliyyat xərcləri	12	(62)	(93)
Buraxılmış borə qiymətli kağızları üzrə geri ödənilmələr	12	(6000)	(3,000)
İcarə öhdəliklərinin əsas hissəsinin ödənilməsi	13	(610)	(552)
Ödənilmiş dividendlər		(2,928)	(2,287)
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		10,054	5,480
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artma/(azalma)		5,782	200
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, ilin əvvəlinə	6	2,725	2,525
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, ilin sonuna	6	8,507	2,725
İdarə Heyətinin adından:			
Timoti Terrant Baş icraçı direktor		Ruqiyyə Əliyeva Baş maliyyə inzibətçisi	
21 may 2025-ci il Bakı, Azərbaycan Respublikası		21 may 2025-ci il Bakı, Azərbaycan Respublikası	

10-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir

“FINCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

1. GİRİŞ

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

“Finca Azerbaijan” Məhdud Məsuliyyətli Qeyri-Bank Kredit Təşkilatı (“Təşkilat”) 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir. 19 noyabr 1999-cu ilədək Təşkilat “FINCA International Inc.” təşkilatının Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyi kimi qeydiyyatda olmuşdur. 19 noyabr 1999-cu il tarixində Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində yenidən qeydiyyatdan keçmiş və hüquqi şəxs statusunu almışdır. Təşkilat Azərbaycan Respublikası ərazisində kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə yalnız hüquqi şəxslərin məşğul ola bilməsi haqda Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qaydalarını yerinə yetirmək məqsədilə yenidən qeydiyyatdan keçmişdir. Yeni müəssisə kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 29 fevral 2000-ci il tarixli lisenziya almışdır. Təşkilatın hüquqi ünvanı Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Cəfər Cəbbarlı küçəsi 44, AZ1065 ünvanında yerləşir.

Təşkilatın məqsədi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən mikro, kiçik və orta ölçülü biznes müəssisələrinə, həmçinin satış sahəsində və kiçik miqyaslı istehsal sahəsi üzrə mikro müəssisələrdə fəaliyyət göstərən fiziki şəxslərə və ya fiziki şəxslərdən ibarət qruplara kreditlərin verilməsi də daxil olmaqla maliyyə xidmətləri göstərməkdir.

31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərində Təşkilatın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 26 və 25 filialı olmuşdur. Təşkilatın 2024-cü il tarixi ərzində təqribən 347 işçisi olmuşdur (2023-ci il: 311 işçi).

Təşkilat, qeydiyyatdan keçmiş ofisi Niderlandda yerləşən “FINCA Microfinance Coöperatief U.A” Təşkilatının törəmə müəssisəsidir. Təşkilatın əsas nəzarətçi tərəfi Amerika Birləşmiş Ştatlarının Nyu-York şəhərində təsis edilmiş “FINCA International, Inc.” qeyri-kommersiya təşkilatıdır. 2010-cu ilin oktyabr ayında “FINCA International Inc.” “FINCA Microfinance Holding Company” MMC-ni (“FMH”) təsis edərək onun 100 faiz pay sahibinə malik holding təşkilatı olmuşdur.

31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərinə Təşkilatın aşağıda sadalanan səhmdarları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il, %	31 dekabr 2023-ci il, %
Təşkilatın səhmdarı (birinci dərəcəli səhmdar)		
“FINCA Microfinance Coöperatief U.A.”	100.00	100.00
Cəmi	100.00	100.00
	31 dekabr 2024-cü il, %	31 dekabr 2023-ci il, %
Təşkilatın əsas səhmdarları		
“FINCA International, Inc.”	88.14	65.89
“International Finance Corporation”	-	14.27
“Kreditanstalt für Wiederaufbau”	11.86	8.87
“FMO (Nederlandse Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.)”	-	7.25
“Credit Suisse Mikromaliyyə Fondu İdarəetmə Şirkəti”, aşağıdakıları təmsil edən “Triodos İnvestisiya İdarəetmə şirkəti” üçün fəaliyyət göstərir:	-	2.05
(i) “Triodos Fair Share Fund”-in mühafizəçisi qismində “Triodos Custody B.V.”;	-	1.67
və (ii) “Triodos SICAV II” – “Triodos Mikromaliyyə Fondu”	-	
“Triple Jump”, “ASN-NOVIB FONDS” üçün fəaliyyət göstərir	-	
Cəmi	100.00	100.00

Təşkilatın əməliyyat mühiti

Şirkətin fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Şirkət inkişaf etməkdə olan bazar xüsusiyyətləri daşıyan Azərbaycan iqtisadiyyatı və maliyyə bazarlarının təsirinə məruz qalır. Hüquqi, vergi və tənzimləyici çərçivələr inkişaf etməkdə davam edir, lakin bu sahələrdə müxtəlif şərtlər və tez-tez dəyişikliklər mövcuddur. Bu hallar, digər hüquqi və fiskal maneələrlə birlikdə, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələrin qarşılaşdığı çətinliklərə töhfə verir.

2015–2016-cı illərdə Azərbaycan Manatının devalvasiyası biznes mühitində ciddi qeyri-müəyyənliklər yaratmışdır. Bu səbəbdən hökumət son 7 il ərzində valyuta məzənnəsinin sabit saxlanması üçün bütün zəruri tədbirləri həyata keçirmişdir. Nəticədə, global neft qiymətlərindəki davamlı dalğalanmalar yerli valyutaya təsir etməmiş və biznes mühitində əlavə qeyri-müəyyənlik yaratmamışdır.

İnflyasiya dərəcəsi 2023-cü ilin dekabr ayında 8.8% olduğu halda, 2024-cü ilin dekabrında 2.2%-ə düşmüşdür.

Azərbaycan iqtisadiyyatı 2024-cü ilin yanvar-dekabr ayları üzrə illik əsasda 4.1% artmışdır. Bu göstərici ötən ilin eyni dövründəki 1.1% artımla müqayisədə daha yüksəkdir. Qeyri-neft və qaz sektoru 6.2%, neft və qaz sektoru isə 0.3% artmışdır. İstehsalat sahəsindən baxıldıqda, iqtisadi artıma ən güclü töhfələr sənaye (49%) və xidmət sektoru (39%) tərəfindən verilmişdir. İstehsalat sənayesi (emal sənayesi) isə əlavə olaraq 6% dəstək göstərmişdir. ÜDM (Ümumi Daxili Məhsul) 2024-cü ildə 126.31 milyard manat (74.3 milyard ABŞ dolları) təşkil etmiş və bu, 2023-cü illə müqayisədə 2.69% artım deməkdir. Qarabağ bölgəsində atəşkəsin davamlı olması, işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafına və sərmayələrin cəlbinə yönəlmiş dövlət layihələrinin həyata keçirilməsi fonunda biznes mühitinin yaxşılaşmasına səbəb olmuşdur.

2024-cü ilin dekabr ayının sonuna ölkədə aktiv plastik kartların sayı 24 milyon ilə tarixi maksimuma çatmış, bu göstərici 2023-cü ildəki 16.925 milyon göstəricidən əhəmiyyətli dərəcədə yüksək olmuşdur.

Beynəlxalq kredit reyting agentlikləri Azərbaycan Respublikasının kredit reytingini mütəmadi olaraq qiymətləndirirlər. "Fitch" və "S&P" Azərbaycanın kredit reytingini "BB+", "Moody's Investors Service" isə "Ba1" səviyyəsində müəyyən etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi artımı, əsasən hökumət tərəfindən həyata keçirilən iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin səmərəliliyindən, habelə vergi, hüquqi, tənzimləyici və siyasi sahələrdəki inkişaflardan asılı olacaqdır. Şirkət rəhbərliyi, iqtisadi mühitdə baş verə biləcək bütün dəyişiklikləri əvvəlcədən proqnozlaşdırma bilmir və bu dəyişikliklərin Şirkətin fəaliyyəti və maliyyə vəziyyətinə hansı təsirləri göstərə biləcəyini dəqiqliklə müəyyən etmək mümkün deyil.

2. ƏSAS MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ

Hesabatların uyğunluğunun bəyanı

Təşkilatın 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları ("BMHS") və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Şərhlər Komitəsi ("MHBSŞK") tərəfindən dərc edilmiş şərhlər əsasında hazırlanmışdır.

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Təşkilatın fasiləsizlik prinsipi əsasında yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Təşkilat yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirəcək və Təşkilatın ləğvinə nə istək, nə də ehtiyac olacaq, eləcə də fəaliyyəti dayandırmaq və ya Azərbaycan Respublikasının qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditordardan qorunmaq üçün müdafiə axtarmaq üzrə nə niyyət, nə də zərurət mövcuddur. Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyətin gedində Təşkilatın aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olması fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi maliyyə hesabatları standartları rəhbərlik tərəfindən Təşkilatın fasiləsizlik prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri və nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və fasiləsizlik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Fasiləsizlik prinsipinin fərziyyələrinə dair Rəhbərliyin qiymətləndirməsinə müəyyən vaxt çərçivəsində mahiyyəti üzrə qeyri-müəyyən hadisələr və şərtlərin gələcək nəticələri haqqında fikir bildirilməsi daxildir.

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları, müəyyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi istisna olmaqla, tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Təşkilat mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Bu maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühasibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühasibat sistemindən istifadə edilmiş və MHBS-ə uyğunlaşdırılmaq məqsədilə hesabatlara düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmçinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin maliyyə hesabatlarındakı maddələrə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləşdirilmələr aiddir.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud da eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilir, xalis məbləği isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bildirilir. Hər hansı mühasibat uçotu standartı və ya şərh ilə tələb olunmayana və ya icazə verilməyənədək və Təşkilatın mühasibat uçotu qaydalarında konkret göstərilməyənə qədər gəlir və xərc mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilmir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə şərtləri

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri aşağıda əks etdirildiyi kimi ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar, qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir:

- (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir.
- (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir.
- (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 20 sayılı Qeydə baxın.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqədardır. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin qalıq dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavi müddəti ərzində amortizasiya edilir. Cari dəyərin hesablanmasına effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış bütün haqlar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması

Maliyyə aktivini və ya maliyyə öhdəliyini, ilk öncə ədalətli dəyərdə, həmçinin əldə edilməsinə və buraxılmasına birbaşa aid olan mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə olmayan predmet üzrə ölçülür.

İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alış və satışlar) Təşkilatın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Maliyyə alətlərinin təsnifatı

Maliyyə aktivini amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("DMGVƏD") ölçülmüş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("MZVƏD") təsnif edilir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

- aktiv müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul vəsaitlərinin hərəkətinə təkən verir.

Maliyyə aktivləri aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, DMGVƏD-də ölçülür:

- aktiv həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizən ödənişlərindən ibarət olan pul vəsaitlərinin hərəkətinə təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Təşkilat ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri MZVƏD kimi təsnif olunur.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Təşkilat amortizasiya olunmuş dəyərdə və ya DMGVƏD-də ölçülmə tələblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZVƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Təşkilat maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirəcək, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi, o cümlədən rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul vəsaitlərinin hərəkətinin realizasiyasına fokuslanıb-fokuslanmaması;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Təşkilatın rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya toplanmış pul vəsaitlərinin hərəkətindən asılıdır; və
- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Təşkilatı məqsədinə necə nail olunmasının və pul vəsaitlərinin hərəkətinin necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün "əsas məbləğ" dedikdə, ilkin tanıma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. "Faiz" dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Təşkilat alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edəcək.

Qiymətləndirmə zamanı Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- kapitalın borca nisbətinin xüsusiyyətləri;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılma şərtləri;
- Təşkilatın iddiasını müəyyənləşdirilmiş aktivlərdən pul vəsaitlərinin hərəkətinə məhdudlaşdıran şərtlər (məsələn repressiv aktivlər); və
- pulun zaman dəyəri üzrə ödəniş dəyişən xüsusiyyətlər – məsələn, faiz dərəcələrinin mütəmadi olaraq yenilənməsi

Maliyyə alətlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri Təşkilatın maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifləşdirmə perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi – GKİ üzrə kredit zərəri ehtiyatı

Təşkilat AD və DMGVƏD ilə ölçülmüş borc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə GKİ-ni perspektiv əsasda ölçür. Təşkilat GKİ-ni ölçür və hər hesabat dövrünə kredit zərəri üzrə ehtiyatı tanıyır. GKİ-nin ölçülməsi:

- (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimallı məbləğini
- (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və
- (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adekvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları əks etdirir.

AD ilə ölçülmüş borc vəsaitləri GKİ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri üçün, GKİ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda öhdəlik olaraq tanınır. DMGVƏD-də borc alətləri üçün GKİ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik, mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gəlirlər DMGVƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

Təşkilat dəyərsizləşmə üzrə üç mərhələli model tətbiq edir. Bu model ilkin tanımadan sonra kredit keyfiyyətində dəyişikliyə əsaslanır. İlkin tanımda kredit üzrə dəyərsizləşməyən maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnif edilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri GKİ-nin ömürlük hissəsinə bərabər olan miqdarda növbəti 12 ay ərzində mümkün olan nəticələrə və ya daha qısa müddətdə ("12 aylıq GKİ") müqavilə müddətinə qədər ölçülür. Əgər Təşkilat KRƏA-nı ilkin tanımadan sonra müəyyən edirsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və onun GKİ-si ömürlük GKİ əsasında, müqavilə əsasında son ödəmə müddətinə qədər, lakin əgər varsa ehtimal olunan ilkin ödənişlər nəzərə alınmaqla hesablanır ("Ömürlük GKİ"). Təşkilatın KRƏA-nı müəyyən etdiyi haqqında 22 sayılı Qeydə nəzər salın. Əgər Təşkilat maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə müəyyən edirsə, aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və GKİ Ömürlük GKİ ilə ölçülür. Təşkilatın kredit üzrə dəyərsizləşməyə uğramış aktivlər ("SƏKD" aktivlər) üçün GKİ hər zaman Ömürlük GKİ ilə ölçülür. SƏKD aktivləri ilkin tanıma zamanı, məsələn, əldə edilmiş dəyərsizləşdirilmiş kreditlər kimi dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. GKİ ölçülməsində istifadə edilən giriş, fərziyyə və qiymətləndirmə üsulları, eyni zamanda Təşkilatın GKİ modellərində gələcəkyönümlü məlumatları necə əhatə etdiyi 22 sayılı Qeyddə izah edilir.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda GKİ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi

GKİ üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Təşkilat, kredit öhdəliyi komponenti üzrə GKİ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Təşkilat hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi balans dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGVƏD-də ölçülən borc alətləri: aktivlərin balans məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Təşkilat aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Təşkilat maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivləri satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri müqavilə öhdəliklərindən azad olmaqla kassadakı nağd vəsaitlərindən, köçürülmüş vəsaitlərdən və banklardakı həqiqi ödəmə müddəti üç ay və ya ondan az olan cari hesablardan ibarətdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri AD ilə təqdim olunur, çünki (i) müqavilə əsasında pul vəsaitlərinin hərəkəti yığılması üçün saxlanılır və bu pul vəsaitlərinin hərəkəti YÖMFÖ-nü təmsil edir və (ii) bu aktivlər MVZVƏD ilə müəyyən edilməmişdir. Müəyyən ölkələrdə təminat qanunvericiliyi kimi yalnız qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş xüsusiyyətlər, qanunvericilik sonradan dəyişdirilsə belə, bu xüsusiyyətin tətbiq olunacağı müqavilə şərtlərinə daxil edilmədiyi halda, YÖMFÖ testinə təsir göstərmir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis

Müştərilərə verilmiş kreditlər Təşkilat tərəfindən müştərilərə kredit almaq üçün avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Biznes modeli və pul vəsaitlərinin hərəkəti xarakteristikasına əsasən Təşkilat müştərilərə verilmiş kreditləri aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyalarından birində təsnifləşdirir:

- (i) AD: müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması üçün saxlanılan kreditlər və YÖMFÖ-nü təmsil edən həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti və könüllü olaraq MZVƏD-də təyin olunmayan kreditlər; və
- (ii) MZVƏD: YÖMFÖ sınağını keçməyən və ya MZVƏD-də ölçülən AD və ya DMGVƏD üzrə digər meyarlara cavab verməyən kreditlər.

Silinmələr

Maliyyə aktivləri maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə tam və ya qismən silinir. Bu adətən Təşkilat borcalanın silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivlərinə və gəlir mənbəyinin olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə fərdi aktiv səviyyəsində həyata keçirilir. Silinmə, tanınmanın dayandırılması hadisəsini təmsil edir.

Təşkilat silinmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı hüquqi tədbirlər həyata keçirə bilər. Təşkilatın həyata keçirdiyi hüquqi tədbirlər nəticəsində əldə edilmiş vəsaitlər, GKI-nin azalması üzrə gəlirə səbəb olur.

Maliyyə öhdəlikləri və kapital

Borc və ya kapital alətləri olaraq təsnifat

Borc və kapital alətləri müqavilə üzrə razılaşmaların mahiyyəti və maliyyə öhdəliyinin və səmərəli alətin anlayışlarına uyğun olaraq maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyinin tanınması, bu öhdəlik üzrə ödənişlər yerinə yetirildikdə, öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə başqa maliyyə öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq balans dəyərində olan fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Borc alınmış vəsaitlər

Borc alınmış vəsaitlər əvvəlcə borc vəsaitləri ilə əlaqəli olan buraxılış xərcləri çıxılmaqla alınmış vəsaitlərin ədalətli dəyərinə bərabər olan dəyərdə tanınır. İlkin tanınmadan sonra faiz yaranan borc vəsaitləri effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə edərək amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülür. Amortizasiya olunmuş maya dəyəri buraxılış üçün nəzərdə tutulan bütün xərcləri və hesablaşma üzrə bütün diskont və mükafatlar nəzərə alınmaqla hesablanır. Gəlir və zərərlər öhdəliklərin tanınmasının dayandırılması və ya dəyərsizləşməsi, habelə amortizasiya prosesi zamanı mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızları

Buraxılmış borc qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş maya dəyərində əks etdirilir. Əgər Təşkilat özünün buraxılmış borc qiymətli kağızlarını alırsa, onlar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş kompensasiya arasındakı fərq borcun vaxtından əvvəl silinməsindən yaranan gəlirlərə daxil edilir.

Törəmə maliyyə alətləri

Təşkilat tərəfindən daxil edilmiş valyuta törəmə maliyyə alətləri, bir qayda olaraq, standartlaşdırılmış müqavilə şərtləri və qaydaları əsasında peşəkar bazar qarşı tərəfləri ilə birjadankənar bazarda alınır. Törəmə alətlər bazar faiz dərəcələrinin, valyuta məzənnələrinin və ya şərtlərinə nisbətən digər dəyişənlərin dəyişməsi nəticəsində potensial əlverişli (aktivlər) və ya əlverişsiz (öhdəliklər) şərtlərinə malikdir. Törəmə maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin məcmu ədalətli dəyəri vaxtaşırı əhəmiyyətli dərəcədə dəyişə bilər.

Forvard müqavilələri gələcəkdə müəyyən bir qiymətə və tarixə müəyyən maliyyə alətini almaq və ya satmaq üçün olan müqavilələrdir. Forvardlar birjadankənar bazarda həyata keçirilən fərdiləşdirilmiş müqavilələrdir.

Təşkilat icarəçi qismində

Təşkilat qısa müddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanıma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Təşkilat icarə ödənişlərini həyata keçirmək üçün icarə öhdəliklərini, eləcə də əsas aktivlərdən istifadə hüququ təmin edən istifadə hüququ olan aktivləri tanıyır.

İstifadə hüququ olan aktivlər

Təşkilat istifadə hüququ olan aktivləri icarənin başlanğıc tarixində tanıyır (əsas aktivin istifadə üçün mövcud olduğu tarix). İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə ölçülür və icarə öhdəliklərinin yenidən ölçülməsi üçün tənzimlənir. İstifadə hüququ olan aktivlərin dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği və alınmış icarə təşviqləri çıxılmaqla başlama tarixinə qədər və ya daha əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. İstifadə hüququ olan aktivlər daha qısa icarə müddəti ərzində düz xətt əsasında amortizasiya olunur. İcarəyə götürülmüş aktivin mülkiyyəti icarə müddətinin sonunda Təşkilata keçirsə və ya dəyəri bir alış opsiyasının həyata keçirilməsini əks etdirsə, amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı ömrü istifadə olunmaqla hesablanır. İstifadə hüququ olan aktivlər də dəyərsizləşməyə məruz qalır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanğıc tarixində Təşkilat, icarə müddəti ərzində həyata keçiriləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə, hər hansı alınacaq güzəştli icarə ödənişləri, indeksdən və ya dərəcədən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri çıxılmaqla qalıq dəyər zəmanəti ilə ödənilməsi ehtimal olunan məbləğlər daxil olmaqla sabit ödənişlər (maddi sabit ödənişlər daxil olmaqla) daxildir. İcarə ödənişlərinə, həmçinin Təşkilat tərəfindən həyata keçirilməsinə əsaslı olaraq müəyyən edilmiş satınalma opsiyonunun icra qiyməti və icarə müddəti Təşkilatın ləğv etmə seçimini həyata keçirdiyini əks etdirsə, icarəyə xitam verildiyi hallarda tətbiq olunan cərimələrin ödənişləri də daxildir.

İndeksdən və dərəcədən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri, ödənişə səbəb olan hadisə və ya şərtin baş verdiyi dövrdə xərc olaraq (mal və material ehtiyatlarının istehsalı üçün çəkilmədiyi təqdirdə) tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarəyə aid olan konkret faiz dərəcəsinin təyin olunması mümkün olmadığı üçün Təşkilat icarə müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdə mövcud olan əlavə borcun cəlb edilməsi üzrə faiz dərəcəsidən istifadə edir. Müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizlərin artmasını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır.

Bundan əlavə, icarə öhdəliklərinin balans dəyəri hər hansı bir modifikasiya və ya icarə müddətində, eləcə də icarə ödənişlərində hər hansı bir dəyişiklik olduqda (bu cür icarə ödənişlərini təyin etmək üçün istifadə olunan indeks və ya faiz dərəcəsidəki dəyişiklik nəticəsində gələcək ödənişlərdə dəyişikliklər) və ya əsas aktivin satın alınması üçün hər hansı bir seçim qismətləndirilməsi üzrə dəyişiklik olduğu təqdirdə, yenidən ölçülür.

Əmlak və avadanlıqlar

Daşınmaz əmlak və avadanlıqlar yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə göstərilir.

Hər hesabat tarixində Təşkilat əmlakın və yaxud avadanlığın dəyərsizləşmə əlamətinin olub-olmamasını qiymətləndirir. Belə bir əlamət varsa, Təşkilat satış xərcləri çıxılmaqla aktivin ədalətli dəyərindən və onun istifadə dəyərindən daha yüksək olanı kimi müəyyən edilən bərpa edilə bilən məbləği təxmin edir. Əgər əmlak və avadanlığın balans dəyəri onların bərpa edilə bilən dəyərindən yüksəkdirsə, onlar bərpa edilə bilən məbləğə qədər silinir və fərq mənfəət və zərər hesabında dəyərsizləşmə zərəri kimi hesablanır.

Əmlakın çıxış edilməsi ilə bağlı gəlir və zərərlər onların balans dəyəri əsasında hesablanır və mənfəət və zərər hesabında əməliyyat xərcləri kimi nəzərə alınır.

Təmir və texniki qulluq xərcləri çəkilən zaman mənfəət və zərər hesabında tanınır.

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Köhnəlmə, əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin qalıq dəyərində onların faydalı istifadə müddəti nəzərə alınmaqla hesablanmış dərəcələrdən istifadə etməklə tətbiq edilir. Faydalı istifadə müddəti təxminləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə/amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq aşağıdakı dərəcələrdə tətbiq edilir:

Mebel və ofis avadanlıqları	20-33%
Kompüter avadanlıqlar	33%
Digər aktivlər	20%
İstifadə hüququ olan aktivlər	icarə müqaviləsinin müddəti üzrə olmaqla

Əmlak və avadanlıqlar hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq heç bir iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq obyektlərinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərə proqram təminatına və onların tələb üzrə formalaşdırılmasına ayrılan investisiyalar daxildir.

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istifadə müddəti və köhnəlmə metodu gələcək dövrlər üzrə uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Ayrılıqda alınmış və qeyri-müəyyən istismar müddətləri olan qeyri-maddi aktivlər yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərle uçota alınır.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması. Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Qudvildən başqa maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi. Hər bir hesabat dövrünün sonunda Təşkilat öz maddi və qeyri-maddi aktivlərinin balans dəyərlərini, həmin aktivlərin dəyərsizləşmə zərərlərinə uğrayıb-uğramamasını təyin etmək məqsədi ilə təhlil edir. Əgər belə hal mövcud olarsa bu aktiv üzrə bərpa oluna bilən məbləğ təyin edilir və dəyərsizləşmə zərərinin məbləği (əgər varsa) hesablanır. Fərdi aktiv üzrə bərpa oluna bilən məbləğin təyin edilməsi mümkün olmadıqda Təşkilat aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidlərinin bərpa oluna bilən məbləğini təxmin edir.

Hal-hazırda istifadə edilməyən və qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər isə bu aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı bir göstərici olduqda və ya ən az ildə bir dəfə olmaqla dəyərsizləşmə üçün təhlil edilir.

Müsadirə edilmiş girovlar

Təşkilat məqsədə müvafiq hesab edildiyi hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov təminatı alır. Girov adətən müştərinin müvafiq əmlakının müsadirə olunmasını nəzərdə tutur və Təşkilata müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Təşkilatın müvafiq hesab etdiyi müəyyən hallarda aktivlər ödənişi yerinə yetirilməyən kreditlərin bərpa olunması məqsədilə müsadirə olunur. Müsadirə edilmiş girov ilk olaraq həmin girovun aid olduğu kreditin balans dəyərinə bərabər məbləğdə tanınır. Müsadirə edilmiş aktivlər balans dəyəri və satış dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyər arasında daha aşağı məbləği olan ilə ölçülür.

Vergi qanunvericiliyi

Vergi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir.

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Məcmu gəlir hesabatındakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Təşkilatın cari mənfəət vergisi x xərci, hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun balans dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman qalıq öhdəliyi üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivini isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq tanınır.

Müvəqqəti fərqlərin qudvildən və ya mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin balans dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivin reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmağa üçün azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam həcmdə qüvvə ilə vergi dərəcələrinə (və vergi qanunlarına) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür.

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Faiz gəliri və xərcləri amortizasiya olunmuş dəyərdə və ya DMGVÖD ilə əlavə etmə əsasında, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, borc alətləri üzrə uçota alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir.

Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən alınmış komissiya haqları, Təşkilatın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat kredit verilməsi üzrə öhdəlikləri MZVÖD ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnif etmir.

Kredit üzrə dəyərsizləşmə ilə əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz dərəcəsi ehtimal edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti (ilkin ehtimal olunan kredit zərərləri də daxil olmaqla) ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə (adətən alış qiyməti ilə) diskont edilmiş dərəcəsidir. Nəticədə, effektiv faiz dərəcəsi kredit uçotu ilə tənzimlənir.

Faiz gəlirləri, maliyyə aktivlərinin ümumi balans dəyərinə effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır:

- I. kredit üzrə dəyərsizləşməyə uğramış (3-cü Mərhələ) maliyyə aktivləri üzrə faiz dərəcəsi onların effektiv faiz dərəcəsinə amortizasiya dəyərinə (GKİ çıxılmaqla) tətbiq etməklə hesablanır; və
- II. əldə edildikdə və ya satın alındıqda kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalmış maliyyə aktivləri, amortizasiya dəyərinə tətbiq edilən kreditə müvafiq olaraq düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla.

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdə tanınır.

Təqaüd və digər mükafatlar üzrə öhdəliklər

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, dövlət sosial təminat sistemi işəgötürən tərəfindən cari ödənişlərin işçilərin cari ümumi ödənişlərində faizlə hesablanmasını təmin edir. Bu xərc müvafiq əmək haqqının alındığı dövrə aid edilir. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən həyata keçirilir. Təşkilat Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən nəzərdə tutulmuş təqaüd proqramından başqa hər hansı bir digər təqaüd proqramlarında iştirak etmir. Bundan əlavə, Təşkilatda hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilən digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Təşkilatın fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Təşkilatın keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Təşkilatdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablanı bilər.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınına istinad etməklə ölçülərsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərinə bərabər olur.

Xarici valyuta mübadiləsi

Xarici valyutadakı əməliyyatlar, əməliyyatların həyata keçirildiyi tarixdəki məzənnə ilə Təşkilatın müvafiq funksional valyutalarına çevrilir.

- Hər hesabat dövrünün sonunda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktivlər və öhdəliklər müvafiq tarixdəki məzənnə istifadə edilməklə uçota alınır;
- Gəlir və xərclər orta məzənnə ilə (dövr üzrə orta məzənnənin bütün əməliyyatlar üzrə mövcud məzənnələrin məcmu təsirinin düzgün bir göstərici hesab edilmədiyi hallarda, gəlir və xərclər əməliyyatın baş verdiyi konkret tarixin məzənnəsi istifadə edilməklə uçota alınır) uçota alınır;
- kapitalın komponentləri tarixi məzənnə istifadə edilməklə uçota alınır; və
- Bütün yaranan məzənnə fərqləri digər məcmu gəlirdə tanınır.

Xarici əməliyyat subyektlərinə nəzarət itirildikdə, fərqli təqdimat valyutasına çevrilmə üzrə əvvəllər məcmu gəlir hesablarında tanınmış məzənnə fərqləri satış ilə bağlı olan mənfəət və ya zərərin bir hissəsi kimi il ərzində mənfəət və ya zərər hesablarında uçota alınır.

Təşkilat tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə olunan ilin sonuna olan məzənnələr aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
1 ABŞ dolları/AZN	0.5882	0.5882
1 Avro/AZN	1.7724	1.8766
1 ABŞ dolları/AZN (illik ortalama məzənnə)	0.5882	0.5882

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT TƏXMİNLƏRİ VƏ FASILƏSİZLİK PRİNSİPİNƏ UYĞUN OLARAQ FƏALİYYƏT ÜZRƏ FƏRZİYYƏLƏRLƏ BAĞLI ƏSAS QEYRİ-MÜƏYYƏNLİKLƏRİN MƏNBƏLƏRİ

Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə aktivlər və öhdəliklərin, habelə dövr ərzində gəlir və xərclərin düzgün əks etdirilməsi üçün idarəetmənin müəyyən qiymətləndirmələr və mühakimələr aparmasını tələb edir. İdarəetmə bu qiymətləndirmə və mühakimələri davamlı olaraq nəzərdən keçirir və qiymətləndirmələrini tarixi təcrübə və mövcud şəraitdə məntiqi hesab edilən digər amillər əsasında aparır. Müxtəlif fərziyyələr və şərtlər altında faktiki nəticələr bu qiymətləndirmələrdən fərqlənə bilər.

Aşağıdakı qiymətləndirmə və mühakimələr Şirkətin maliyyə vəziyyətinin düzgün əks etdirilməsi baxımından əhəmiyyətli hesab edilir:

Gözlənilən kredit itkilərinin (GKİ) ölçülməsi

GKİ üzrə ehtiyatların ölçülməsi, metodologiya, modellər və məlumat girişlərinin müəyyən edilməsini əhatə edən əhəmiyyətli bir qiymətləndirmədir. Bu metodologiyaya dair təfərrüatlar 22-ci Qeyddə açıqlanmışdır. Gözlənilən kredit itkisi ehtiyatına əsas təsir edən komponentlərə aşağıdakılar daxildir: defolt anlayışı, əvvəlki dövrlə müqayisədə kredit riskinin əhəmiyyətli artımı (KRƏA), defolt ehtimalı (DE), defolt zamanı məruz qalınan məbləğ (DZMQM) və defolt zamanı itki dərəcəsi (DZİD), həmçinin makroiqtisadi ssenarilər əhatə edən modellər.

Şirkət, gözlənilən kredit itkilərinin qiymətləndirilməsi ilə faktiki təcrübə arasında fərqləri minimuma endirmək məqsədilə modelləri və onlara daxil edilən məlumatları mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir və təsdiqləyir. Gözlənilən kredit itkisinin ölçülməsi və qabaqcadan proqnozlaşdırılan məlumatların daxil edilməsinə dair təfərrüatlar üçün 23-cü Qeydə baxın.

Kredit riskində əhəmiyyətli artımın müəyyənləşdirilməsi (KRƏA)

Kredit riskində əhəmiyyətli artımın baş verib-vermədiyini müəyyən etmək üçün Şirkət, maliyyə alətinin ömrü ərzində defolt riskinin hesabat tarixindəki səviyyəsini ilk tanınma tarixindəki risklə müqayisə edir. Bu qiymətləndirmə kredit riskinin konkret səviyyəyə çatmasından çox, nisbi artımı əsas götürür. Şirkət, çox xərclə və əziyyətli olmayan bütün məntiqi və əsaslandırılmış qabaqlayıcı məlumatları nəzərə alır. Bu, xüsusilə müştəri portfəllərinin davranış xarakteristikaları kimi amilləri əhatə edir. Kredit riskinin qiymətləndirilməsinə fərdi alət və ya portfel səviyyəsində uyğun qabaqlayıcı göstəricilər daxil edilir. Ətraflı məlumat üçün 23-cü Qeydə baxın.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası və tanınmadan çıxarılması

Maliyyə aktivinin modifikasiyası, ilk tanınma və müddət sonu arasında nağd pul axınlarının müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi halında baş verir. Dəyişikliklər, dərhal və ya gələcək tarixdə nağd pul axınlarının məbləğinə və/və ya vaxtına təsir göstərir.

Şirkət, maliyyə çətinliyi yaşayan müştərilərlə kredit şərtlərini yenidən razılaşdırmaqla borcun toplanmasını maksimuma çatdırmağa və defolt riskini minimuma endirməyə çalışır. Bu hallarda, borcalan orijinal şərtlərlə ödəniş etməyə say göstərsə də, yüksək defolt riski mövcuddur və ya artıq defolt baş vermişdir. Əksər hallarda bu dəyişikliklərə müddətin uzadılması, nağd pul axınının vaxtının dəyişdirilməsi, əsas məbləğ və faiz üzrə güzəştlər və digər müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi daxildir.

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Şirkət dəyişiklik nəticəsində şərtlərin ilkin müqavilə şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyini qiymətləndirərsə, bu halda aktiv tanınmadan çıxarılır. Bu qiymətləndirmə zamanı:

Müqayisəli kəmiyyət qiymətləndirməsi aparılır: ilkin şərtlər üzrə qalan nağd pul axınlarının indiki dəyəri ilə dəyişdirilmiş şərtlər üzrə nağd pul axınlarının indiki dəyəri müqayisə olunur (hər ikisi ilkin Effektiv Faiz Dərəcəsi (EFD) ilə diskontlanır). Əgər fərq 10%-dən çoxdursa, bu dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edilir və nəticədə aktiv tanınmadan çıxarılır.

Əgər şərtlər əhəmiyyətli şəkildə fərqlənmirsə, dəyişiklik tanınmadan çıxarılmaya səbəb olmur və Şirkət yeni nağd pul axınlarını ilk EFD ilə diskontlayaraq aktivin yeni balans dəyərini hesablayır. Modifikasiya nəticəsində yaranan mənfəət və ya zərər isə mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Maliyyə aktivləri yalnız bu hallarda tanınmadan çıxarılır:

Müqavilə üzrə nağd pul axınlarına hüquqların müddəti başa çatdıqda;

Və ya bütün risk və faydalar digər tərəfə ötürüldükdə.

Əgər Şirkət aktivin əsas risk və faydalarını nə ötürür, nə də saxlayırsa və idarəetməni davam etdirirsə, Şirkət həmin aktiv üzrə saxlanılan payını və mümkün öhdəlikləri tanıyır. Əgər əsas risk və faydalar tam saxlanılırsa, maliyyə aktivini tanımağa davam edir.

İcarə Öhdəliklərinin və İstifadə Hüququ Aktivlərinin Qiymətləndirilməsi

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartı 16 (IFRS 16) istifadə hüququ aktivləri və icarə öhdəlikləri ilə bağlı mülahizələr irəli sürməyi tələb edir. İcarə müddətini müəyyən edərkən, Şirkət yeniləmə seçimlərini həyata keçirmək (və ya ləğv seçimlərini həyata keçirməmək) üçün iqtisadi stimullar yaradan bütün faktları və halları nəzərə alır. Müqavilənin icarə olub-olmadığını qiymətləndirmək də mülahizələr tələb edir. İcarə öhdəliklərini ölçmək və istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsini müəyyən etmək üçün qiymətləndirmələr tələb olunur.

Təxirə Salınmış Gəlir Vergisi Aktivlərinin Bərpaı

Şirkət rəhbərliyi 31 Dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə təxirə salınmış gəlir vergisi aktivinə qarşı müvafiq olaraq 185 min ABŞ dolları və 356 min ABŞ dolları məbləğində ehtiyat qiymətləndirməsi yaratmışdır. Təxirə salınmış gəlir vergisi aktivlərinin balans dəyəri 31 Dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 333 min ABŞ dolları və 271 min ABŞ dolları təşkil etmişdir. Şirkət rəhbərliyi təxirə salınmış gəlir vergisi aktivinin balans dəyərinin gələcəkdə tam bərpa olunacağına əmindir.

Forvard Müqaviləsinin Qiymətləndirilməsi

Şirkət rəhbərliyi törəmə maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsində mülahizələr irəli sürür. Qeyd 14-də açıqlandığı kimi, Şirkət 31 Dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə nominal məbləği müvafiq olaraq 4.500 min ABŞ dolları və 7.500 min ABŞ dolları olan xarici valyutada törəmə müqaviləsi bağlamışdır. Şirkət rəhbərliyinin qiymətləndirməsinə görə, törəmə maliyyə alətinin ədalətli dəyəri 31 Dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 59 min ABŞ dolları və 297 min ABŞ dolları təşkil etmişdir.

4. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Cari ildə Şirkət, fəaliyyətinə aid olan və 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üçün qüvvəyə minmiş, IASB (Beynəlxalq Mühəsibat Standartları Şurası) və IFRIC (IASB-nin Təfəsilat Komitəsi) tərəfindən qəbul edilmiş bütün müvafiq yeni və dəyişdirilmiş Standart və Təfəsilatları tətbiq etmişdir.

Aşağıdakı standartlar, düzəlişlər və təfəsilatlar 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üçün qüvvəyə minmişdir. Bu standartlar, düzəlişlər və təfəsilatlar ya Şirkətin fəaliyyətinə aid deyil, ya da maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir, bəzi əlavə açıqlamalar istisna olmaqla.

- IFRS 7 "Maliyyə Alətləri: Açıqlamalar" standartına düzəlişlər – Təchizatçı maliyyələşdirmə mexanizmləri
- IFRS 16 "Lizinqlər" standartına düzəlişlər – Satıcı-lizinq alanın satış və lizinq əməliyyatlarını sonradan necə ölçməli olduğunu aydınlaşdırmaq üçün düzəlişlər
- IAS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı" standartına düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və ya qeyri-cari kimi təsnifləşdirilməsi
- IAS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı" standartına düzəlişlər – Şərtləri olan qeyri-cari öhdəliklər
- IAS 7 "Pul Axınları Hesabatı" standartına düzəlişlər – Təchizatçı maliyyələşdirmə mexanizmləri

Bu düzəlişlər, "əhəmiyyətli mühəsibat uçotu siyasətləri" açıqlamasının əvəzinə "material mühəsibat uçotu siyasəti məlumatları" açıqlamasının verilməsini tələb etməklə uçot siyasətlərinin açıqlanmasını daha informativ etməyə yönəlib. Düzəlişlər həmçinin hansı hallarda uçot siyasəti məlumatlarının material hesab olunacağını və buna görə də açıqlanmasının tələb olunduğunu müəyyən etmək üçün rəhbərlik təqdim edir.

5. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIS STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Bu maliyyə hesabatlarının təsdiqi tarixinə, Şirkət tərəfindən qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş Standartlar və Təfəsilatlar istisna olmaqla, aşağıdakı Təfəsilatlar hələ qüvvəyə minməmiş, lakin dərc olunmuşdur. Şirkət bu yeni və dəyişdirilmiş standartları və təfəsilatları (əgər tətbiq olunacaqsə) qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən tətbiq etməyi planlaşdırır.

Aşağıda qeyd olunan standartlar, düzəlişlər və təfəsilatlar yalnız onların qarşısında göstərilən tarixdən sonra başlayan mühasibat dövrləri üçün qüvvədə olacaqdır. Bu standartlar, düzəlişlər və təfəsilatlar ya Şirkətin fəaliyyətinə aid deyil, ya da bəzi əlavə açıqlamalar istisna olmaqla, Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyi gözlənilmir.

Aşağıdakı düzəlişlər 1 yanvar 2025-ci il tarixindən başlayan dövr üçün qüvvəyə minəcək:

- IAS 21 "Xarici Valyuta Məzənnələrinin Dəyişməsinin Təsirləri" standartına düzəlişlər – Məzənnə çevrilibilməməsi

Aşağıdakı düzəlişlər 1 yanvar 2026-cı il tarixindən başlayan dövr üçün qüvvəyə minəcək:

- IFRS 7 "Maliyyə Alətləri: Açıqlamalar" standartına düzəlişlər – Maliyyə alətlərinin təsnifatı və ölçülməsi ilə bağlı düzəlişlər
- IFRS 9 "Maliyyə Alətləri" standartına düzəlişlər – Maliyyə alətlərinin təsnifatı və ölçülməsi ilə bağlı düzəlişlər
- IFRS 7 "Maliyyə Alətləri: Açıqlamalar" standartına düzəlişlər – Adətən elektrik enerjisinin satınalma müqavilələri (PPA) formasında qurulan, təbiətə bağlı elektrik müqavilələri ilə bağlı düzəlişlər
- IFRS 9 "Maliyyə Alətləri" standartına düzəlişlər – Təbiətə bağlı elektrik müqavilələri ilə bağlı düzəlişlər

IFRS 18 "Maliyyə Hesabatlarında Təqdimat və Açıqlamalar" IASB tərəfindən qəbul edilmişdir və 1 yanvar 2027-ci ildən etibarən qüvvəyə minəcəkdir.

IFRS 19 "İctimai Məsuliyyət Daşıyan Olmayan İştirakçılar üçün Açıqlamalar" standartı da IASB tərəfindən qəbul edilmişdir və 1 yanvar 2027-ci ildən qüvvəyə minəcəkdir.

İdarəetmə, yuxarıda göstərilən standartların gələcək dövrlərdə Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyini gözləmir.

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Nağd pul vəsaitləri	-	-
Rezident banklardakı cari hesablar	7.572	2.044
Tranzitdə nağd pul vəsaitləri	935	681
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,507	2,725

GKI üzrə ölçülmələr məqsədi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üçün GKI əhəmiyyətli məbləğ təşkil etmir, ona görə də Təşkilat pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üçün kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanımamışdır.

7. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Kənd təsərrüfatı üzrə kreditlər	34.917	33.750
Xidmət kreditləri	19.343	17.193
Ticarət kreditləri	7.090	7.005
İstehlak kreditləri	4.567	
Digər kreditlər	1.722	1.952
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	67,639	59,900
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(3.719)	(3.359)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	63,920	56,541

31 dekabr 2024 və 2023-ci illər ərzində bütün kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müştərilərə verilmişdir və bu kreditlərin bir coğrafi regionda konsentrasiyasını göstərir.

31 dekabr 2024 və 2023-ci illər ərzində Təşkilat tərəfindən alınmış faizlər 19.671 min AZN və 17.208 min AZN təşkil etmişdir.

Ehtimal olunan kredit zərəri məqsədilə Təşkilat öz kreditlərini kiçik və iri müştərilər olmaqla qruplaşdırır.

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin maliyyə hesabatı dövrünün əvvəli ilə sonu arasındakı müddət üzrə ümumi balans məbləğindəki hərəkəti göstərilir:

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
1 yanvar 2024-cü il tarixinə	42,247	2,518	2,922	16	47,703
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(13,165)	13,165	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	6,823	(6,823)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(3,827)	3,827	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	34	(34)	-	-
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	58,187	246	37	-	58,470
Digər hərəkətlər	(46,788)	(2,054)	(3,662)	(332)	(52,836)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	2,769	315	3,084
Silinmələr	-	-	(2,119)	-	(2,119)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	47,304	3,259	3,740	(1)	54,302
	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
1 yanvar 2024-cü il tarixinə	10,737	697	763	-	12,197
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(3,102)	3,102	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	1,620	(1,620)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(1,012)	1,012	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	1	(1)	-	-
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	19,826	100	10	-	19,936
Digər hərəkətlər	(15,898)	(697)	(2,168)	(313)	(19,076)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	780	313	1,093
Silinmələr	-	-	(813)	-	(813)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	13,183	571	(417)	-	13,337

“FINCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərlmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	32,430	1,546	1,749	90	35,815
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(13,524)	13,524	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	7,942	(7,942)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(2,980)	2,980	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	12	(12)	-	-
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	56,396	386	3	21	56,806
Digər hərəkətlər	(40,997)	(2,028)	(2,901)	(621)	(46,547)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	2,443	526	2,969
Silinmələr	-	-	(1,340)	-	(1,340)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	42,247	2,518	2,922	16	47,703

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	10,511	455	439	2	11,407
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(3,402)	3,402	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	1,666	(1,666)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(991)	991	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	3	(3)	-	-
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	19,042	133	2	-	19,177
Digər hərəkətlər	(17,080)	(639)	(1,970)	(536)	(20,225)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,804	534	2,338
Silinmələr	-	-	(500)	-	(500)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	10,737	697	763	-	12,197

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəllər hesabat dövrünün əvvəlində və sonunda müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərəri ehtiyatı məbləğlərindəki dəyişiklikləri açıqlayır:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKİ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKİ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKİ üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə	905	267	1,466	2,638
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(481)	1,448	-	967
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	129	(799)	-	(670)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(667)	1,127	460
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	2	(21)	(19)
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	1,747	26	20	1,793
Digər hərəkətlər	(1,672)	242	(2,002)	(3,433)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	3,084	3,084
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	352	352
Silinmələr	-	-	(2,119)	(2,119)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	628	519	1,907	3,054

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKİ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKİ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKİ üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə	262	62	397	721
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(124)	388	-	264
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	51	(245)	-	(194)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(180)	162	(18)
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	-	(1)	(1)
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	763	7	5	775
Digər hərəkətlər	(754)	62	(532)	(1,224)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,095	1,095
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	60	60
Silinmələr	-	-	(813)	(813)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	198	94	373	665

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKİ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKİ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKİ üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	608	134	1,190	1,932
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(267)	947	-	680
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	168	(692)	-	(524)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(457)	1,498	1,041
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	-	(7)	(7)
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	1,465	56	2	1,523
Digər hərəkətlər	(1,069)	279	(2,465)	(3,255)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpaı	-	-	2,443	2,443
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	145	145
Silinmələr	-	-	(1,340)	(1,340)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	905	267	1,466	2,638

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKİ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKİ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKİ üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>				
1 yanvar 2023-ci il tarixinə	327	40	48	415
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(170)	369	-	199
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	66	(235)	-	(169)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(197)	498	301
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	-	(2)	(2)
Yeni əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə alətləri	1,168	14	2	1,184
Digər hərəkətlər	(1,129)	71	(1,496)	(2,554)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpaı	-	-	1,804	1,804
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	43	43
Silinmələr	-	-	(500)	(500)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	262	62	397	721

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəllərdə 31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərinə Təşkilatın müştərilərə verdiyi kreditlərin keyfiyyət üzrə təhlili göstərilir. 12 aylıq GKİ və ömürlük GKİ şərtlərinin izahı 22 saylı Qeyddə açıqlanmışdır.

Aşağıdakı kredit keyfiyyəti Təşkilat tərəfindən daxili olaraq hazırlanan bölgüyə əsaslanır. Bu bölgü 22 saylı Qeyddə təsvir edilmişdir.

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKİ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKİ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKİ üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
Cari	47,299	118	11	-	47,428
1-30 gün vaxtı keçmiş	5	2,195	6	-	2,206
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	562	6	-	568
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	382	5	-	387
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3,713</u>	<u>-</u>	<u>3,713</u>
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	<u>47,304</u>	<u>3,257</u>	<u>3,741</u>	<u>-</u>	<u>54,302</u>
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(628)	(518)	(1,908)	-	(3,054)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	<u>46,676</u>	<u>2,739</u>	<u>1,833</u>	<u>-</u>	<u>51,248</u>
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKİ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKİ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKİ üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
Cari	12,991	25	(1,218)	-	11,798
1-30 gün vaxtı keçmiş	192	314	2	-	508
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	122	2	-	124
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	110	4	-	114
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>793</u>	<u>-</u>	<u>793</u>
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	<u>13,183</u>	<u>571</u>	<u>(417)</u>	<u>-</u>	<u>13,337</u>
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(198)	(94)	(373)	-	(665)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	<u>12,985</u>	<u>477</u>	<u>(790)</u>	<u>-</u>	<u>12,672</u>

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKI)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKI)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKI üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
Cari	41,893	174	20	-	42,087
1-30 gün vaxtı keçmiş	354	1,590	5	-	1,949
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	360	7	-	367
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	394	14	-	408
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	2,876	16	2,892
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	42,247	2,518	2,922	16	47,703
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(905)	(267)	(1,466)	-	(2,638)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	41,342	2,251	1,456	16	45,065
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKI)	2-ci Mərhələ (Ömürlük GKI)	3-cü Mərhələ (Ömürlük GKI-üzrə dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
Cari	10,700	167	-	-	10,867
1-30 gün vaxtı keçmiş	37	333	2	-	372
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	105	-	-	105
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	92	-	-	92
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	761	-	761
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	10,737	697	763	-	12,197
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(262)	(62)	(397)	-	(721)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	10,475	635	366	-	11,476

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Kreditlər üzrə girovların qoyulması. Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri Təşkilat tərəfindən əldə edilən girovun növü üzrə təhlil edilir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Təminatsız kreditlər	35,882	26,658
Zəmanətlə təmin olunmuş kreditlər	31,757	33,242
Kreditlər – mal-material təminatı ilə	-	-
Kreditlər – daşınmaz əmlak təminatı ilə	-	-
Kreditlər – nəqliyyat vasitələri təminatı ilə	-	-
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	67,639	59,900
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(3,719)	(3,359)
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər, xalis	63,920	56,541

Kredit növlərinə görə gözlənilən kredit itkiləri

Aşağıdakı cədvəldə gözlənilən kredit itkilərinin kredit növlərinə görə bölüşdürülməsi göstərilir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Kənd təsərrüfatı krediti	1,936	1756
Xidmət krediti	1,100	994
Ticarət krediti	347	485
İstehlak krediti	262	31
Digər kredit	74	93
Kredit üzrə ümumi gözlənilən itki	3,719	3,359

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min A.ərbaycan manatı ilə)

8. ƏMLAK, AVADANLIQ VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Mebel və ofis avadanlıqları	Kompüter avadanlıqları	Digər aktivlər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyərə						
1 yanvar 2023-ci il	428	1,237	228	1,893	3,749	5,642
Əlavələr	32	231	65	328	2	330
Sililmələr	-	(14)	-	(14)	-	(14)
31 dekabr 2023-ci il	460	1,454	293	2,207	3,751	5,958
Əlavələr	24	32	54	110	569	679
Sililmələr	-	(3)	-	(3)	(3)	(6)
31 dekabr 2024-cü il	484	1,483	347	2,314	4,317	6,631
Yığılmış amortizasiya						
1 yanvar 2023-ci il	391	809	153	1,353	3,717	5,070
Köhnəlmə üzrə xərclər	19	216	31	266	25	291
Sililmələr üzrə ləğv edilmiş	-	(14)	-	(14)	-	(14)
31 dekabr 2023-ci il	410	1,011	184	1,605	3,742	5,347
Köhnəlmə üzrə xərclər	15	247	57	319	10	329
Sililmələr üzrə ləğv edilmiş	-	(3)	-	(3)	(3)	(6)
31 dekabr 2024-cü il	425	1,255	241	1,921	3,749	5,670
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	59	228	106	393	568	961
31 dekabr 2023-ci il tarixinə	50	443	109	602	9	611

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-EAİLİK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

***Hazırlanma mərhələsində olan aktivlər (Qeyri-maddi aktivlər üzrə):** Bu bölməyə maye dəyəri ilə uçota alınan mühasibat proqram təminatının tətbiqi daxildir. Tətbiqetmə dövründə bu aktivlə bağlı çəkilmiş bütün xərclər bu kateqoriya altında qeyd olunur. Aktiv istifadəyə tam hazır olduqda, müvafiq qeyri-maddi aktiv kimi tanınmaqla, bu xərclər uyğun aktivlərə köçürüləcəkdir. Kapital qoyuluşlar üzrə heç bir amortizasiya hesablanmamışdır.

31 dekabr 2024 və 2023 tarixlərinə əsasən, əsas vəsaitlər, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər tərkibində tamamilə amortizasiya olunmuş aktivlər daxil edilmişdir

	31 Dekabr 2024	31 Dekabr 2023
Mebel və ofis avadanlıqları	99	87
Kompüter avadanlıqları	1,008	649
Digər	367	425
Qeyri-maddi aktivlər	3,742	3,740
	<u>5,216</u>	<u>4,901</u>

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

9. İSTİFADƏ HÜQUQU OLAN AKTİVLƏR

	Ofis binaları	Cəmi istifadə hüququ olan aktivlər
İlkin dəyərdə		
1 yanvar 2023-ci il	<u>2,937</u>	<u>2,937</u>
Düzəlişlər	125	125
Əlavələr	<u>44</u>	<u>44</u>
31 dekabr 2023-ci il	<u>3,106</u>	<u>3,106</u>
Düzəlişlər	709	709
Əlavələr	<u>121</u>	<u>121</u>
31 dekabr 2024-cü il	<u>3,936</u>	<u>3,936</u>
Yığılmış amortizasiya		
1 yanvar 2023-ci il	<u>1,561</u>	<u>1,561</u>
Amortizasiya xərci	<u>647</u>	<u>647</u>
31 dekabr 2023-ci il	<u>2,208</u>	<u>2,208</u>
Amortizasiya xərci	<u>709</u>	<u>709</u>
31 dekabr 2024-cü il	<u>2,917</u>	<u>2,917</u>
Xalis qalıq dəyəri		
31 dekabr 2024-cü il	<u><u>1,019</u></u>	<u><u>1,019</u></u>
31 dekabr 2023-ci il	<u><u>898</u></u>	<u><u>898</u></u>

Bu icarə müqavilələri əsasən Azərbaycan üzrə fəaliyyət göstərən filiallara şamil edilir.

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərlmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

10. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlərə aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Digər maliyyə aktivləri:		
Debitor borcları üzrə hesablaşmalar	376	363
Cəmi digər maliyyə aktivləri	376	363
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Xidmətlər üzrə avans ödənişləri	304	286
Müsadirə edilmiş girovlar*	45	63
İşçilərə avans ödənişlər	122	
Digər aktivlər	28	16
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	499	365
Cəmi digər aktivlər	875	728

*Bu məbləğə əlaqəli tərəf olan Finca Microfinance Holding (FMH)-dən olan 135.000 ABŞ dolları məbləğində debitor borcu daxildir. Bu məbləğ, Şirkət tərəfindən MFX Currency Risk Solutions-a valyuta forward müqaviləsi çərçivəsində ödənilmiş girovla bağlıdır. Girov vəsaiti həmin müqavilələrin müddəti başa çatdıqda istifadə olunacaq və müvafiq şəkildə tətbiq ediləcəkdir.

**31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyəri 46 min AZN və 63 min AZN məbləğlərində olmuşdur. 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il ərzində müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyərində dəyişiklik üzrə Təşkilat 1 min AZN (31 dekabr 2023-ci il tarixinə: 80 min AZN gəlir) məbləğində zərər tanımışdır.

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Yaşayış üçün nəzərdə tutulmuş əmlak	46	63
Cəmi müsadirə edilmiş girovlar	46	63

Təşkilatın rəhbərliyi bu aktivləri satmaq niyyətindədir, lakin maliyyə hesabatları tarixinə alıcı axtarışı üzrə konkret proqram və ya satışla bağlı tam plan hazırlanmamışdır.

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

11. BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Təminatlı -		
Banklardan alınan kreditlər:		
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından borc alınmış vəsaitlər	-	3,369
"Ziraat Bank Azərbaycan" ASC	1,499	1,000
"AccessBank Azərbaycan" ASC	3,001	-
	<u>4,500</u>	<u>4,369</u>
Digər maliyyə institutlarından kreditlər		
"EMF Mikromaliyyə Fondu AGMVK"dan borc alınmış vəsaitlər	5,950	8,670
"EFA Financial Institutions Debt Fund Pte. Ltd"dan borc alınmış vəsaitlər	2,210	5,483
"HANSAINVEST Finance GmbH & Co"dan borc alınmış vəsaitlər	7,438	4,675
"BlueOrchard Impact Credit S.A. SICAV-RAIF"dan borc alınmış vəsaitlər	9,775	4,250
"FINCA Microfinance Holding Company LLC"dan borc alınmış vəsaitlər	3,400	3,400
"Responsibility SICAV (Lux)"dan borc alınmış vəsaitlər	8,500	-
"Triple Jump J.V."dan borc alınmış vəsaitlər	5,100	-
	<u>42,373</u>	<u>26,478</u>
Digər Mənbələrdən Kreditlər:		
Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən borc alınmış vəsaitlər	153	309
	<u>153</u>	<u>309</u>
Ümumi Təhlükəsiz Borc Fondları	47,025	31,156
Borc Fondu Üzrə Qazancın Yığılması	983	573
Kredit Təşkilatının Ödəniş Haqqının Ləğv Edilməsi	(341)	(357)
Ümumi Götürülən Borclar	<u>47,667</u>	<u>31,372</u>

*Bu, əlaqəli tərəfdən alınan krediti təmsil edir.

Şirkət, EMF Microfinance Fund AGMVK, EFA Financial Institutions Debt Fund Pte. Ltd., BlueOrchard Impact Credit S.A. SICAV-RAIF, Triple Jump J.V., HANSAINVEST Finance GmbH & Co və FINCA Microfinance Holding Company LLC tərəfindən verilən kreditlərlə bağlı maliyyə öhdəliklərinə (kovenantlara) riayət etmək öhdəliyi daşıyır. Bu öhdəliklər müəyyən edilmiş maliyyə göstəricilərinə dair nisbətləri, borc/kapital nisbətlərini və ehtiyatlarla bağlı tələblər daxil olmaqla müxtəlif maliyyə performans göstəricilərini əhatə edir.

Şirkət 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində bu kovenantlarla bağlı, Triple Jump J.V. və HANSAINVEST Finance GmbH & Co istisna olmaqla, fondların vaxtından əvvəl geri çağırılmasına səbəb ola biləcək ciddi pozuntu halı yaşamamışdır. Bu iki maliyyə qurumu ilə bağlı olaraq, şirkət ehtiyat tələbinə dair kovenantlara uyğun olmamışdır.

Kreditlər yerli valyutada 1%-dən 16%-ə qədər, xarici valyutada isə 7%-dən 9%-ə qədər dəyişən faiz dərəcələri ilə verilir.

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI**MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR****31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)***(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)*

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən alınan müddətli borclar üçün diskont dərəcələrini qiymətləndirərkən, Şirkət bu bazarı digər kommersiya borcalma biznesindən ayrı bir bazar kimi nəzərdən keçirir çünki bu kreditlər Azərbaycanın bütün bank sektoruna eyni şərtlərlə, məqsədlərlə, öhdəliklərlə və kredit riski təsirləri ilə verilir.

Borc alınmış vəsaitlərin ilin əvvəlinə və sonuna məbləğlərinin, maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən əldə edilmiş müvafiq nağd və qeyri-nağd pul vəsaitləri ilə üzlaşdırılması aşağıdakı kimidir:

	Məbləğ
1 yanvar 2023-ci il	22,311
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	16,969
Əsas hissənin ödənişi	(7,984)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(573)
Ödənilmiş faizlər	(1,854)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	2,502
31 dekabr 2023-ci il	31,371
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	29,350
Əsas hissənin ödənişi	(13,825)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(121)
Ödənilmiş faizlər	(3,593)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	4,485
31 dekabr 2024-cü il	47,667

12. BURAXILMIŞ BORC QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Reyestrində qeydiyyatdan keçmiş istiqrazlar	7.281	9.000
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızları	7,281	9,000

Buraxılmış borc qiymətli kağızları 31 dekabr 2024-cü il tarixinə hər birinin nominal dəyəri 1000 USD olan 2.500 ədəd qiymətli kağızla Bakı Fond Birjasında siyahıya alınmış 7.281 min AZN məbləğində istiqrazları (31 dekabr 2023-ci il: 9.000 min AZN) və nominal dəyəri 100 AZN, illik sabit kupon dərəcəsi 12,5%-ə bərabər olan 30.000 qiymətli kağızları əks etdirir.

Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə hesablanmış faizlər rüblük ödəniləcək. Qeydiyyatdan keçirilmiş istiqrazların sahibləri ödəmə vaxtı başa çatdıqda ödənişi tələb etmək hüququna malikdirlər. İstiqrazların ikinci dərəcəli bazarda alışı və satışı üzrə məhdudiyyətlər mövcud deyil.

Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olmuş pul vəsaitləri və nağdsız dəyişikliklər üzrə borc qiymətli kağızlarının ilkin və son məbləğlərinin üzləşdirilməsi aşağıda verilmişdir:

	Məbləğ
1 yanvar 2023-ci il	8,950
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	3,000
Əsas hissənin ödənişi	(3,000)
Ödənilmiş faiz xərcləri	(1,361)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(93)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	1,504
	-
31 dekabr 2023-ci il	9,000
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	4,250
Əsas hissənin ödənişi	(6,000)
Ödənilmiş faiz xərcləri	(62)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(752)
Nağdsız	(2)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	847
31 dekabr 2024-cü il	7,281

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

13. İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Cari icarə öhdəlikləri	581	550
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	496	368
Cəmi icarə öhdəlikləri	1,077	918

31 dekabr 2024-cü il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri üzrə öhdəlik aşağıdakı kimi olmuşdur:

Minimal icarə ödənişləri

	Bir il ərzində	Bir ildən beş ilədək	Cəmi
İcarə ödənişləri	622	538	1.160
Maliyyə xərcləri	(41)	(42)	(83)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə xalis cari dəyər	581	496	1,077

31 dekabr 2023-ci il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri üzrə öhdəlik aşağıdakı kimi olmuşdur:

Minimal icarə ödənişləri

	Bir il ərzində	Bir ildən beş ilədək	Cəmi
İcarə ödənişləri	599	432	1.031
Maliyyə xərcləri	(49)	(64)	(113)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə xalis cari dəyər	550	368	918

İlin əvvəlinə və sonuna olan icarə öhdəlikləri üzrə məbləğlərin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi göstərilir:

	Məbləğ
1 yanvar 2023-ci il	1,301
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Əsas hissənin ödənişi	(552)
Ödənilmiş faiz	(94)
Nağdız dəyişiklik	
Düzəlişlər	44
Yeni icarələr	125
Faiz xərcləri	94
31 dekabr 2023-ci il	918
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Əsas hissənin ödənişi	(610)
Ödənilmiş faiz	(142)
Nağdız dəyişiklik	
Yeni icarələr	711
Düzəlişlər	121
Faiz xərcləri	79
31 dekabr 2024-cü il	1,077

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

14. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
İşçilərə ödəniləcək vəsaitlər	957	844
Törəmə maliyyə alətləri *	100	506
Müştərilərə ödəniləcək vəsaitlər	-	325
Əlaqəli tərəflərə ödəniləcək xidmət haqları	171	86
Ödəniləcək peşəkar xidmət haqları	-	129
Digər	63	118
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	1,291	2,008
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Ödəniləcək mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	941	793
Digər	27	7
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	968	800
Cəmi digər öhdəliklər	2,259	2,808

*Təşkilat 31 dekabr 2024-cü il tarixinə törəmə maliyyə alətlərinə daxil olmuşdur. Aşağıdakı cədvəl öhdəlik kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini onların şərti məbləğləri ilə birlikdə göstərir. Ümumi qeydə alınmış şərti məbləğ törəmə alətin əsas aktivinin, istinad dərəcəsinin və ya indeksinin məbləğidir və törəmə alətlərin dəyərindəki dəyişikliklərin ölçülməsi üçün əsasdır. Şərti məbləğlər ilin sonuna ödənilməmiş əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini göstərmir.

	31 dekabr 2024-cü il AZN			31 dekabr 2023-ci il AZN		
	Şərti məbləğ	Ədalətli dəyər		Şərti məbləğ	Ədalətli dəyər	
		Aktiv	Öhdəlik		Aktiv	Öhdəlik
Xarici valyuta müqavilələri						
Forvardlar – xarici	7,650		100	12,750	-	(506)
Cəmi törəmə öhdəliyi			100		-	(506)

31 dekabr 2024-cü il tarixinə 691 min AZN (2023: 423 min AZN) ppdəyərində məbləğ xarici valyuta törəmələri üzrə xalis nəticəyə daxil edilmiş xarici valyutada çatdırılmayan forvard müqavilələri üzrə xalis nəticələri özündə əks etdirir.

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

15. NIZAMNAMƏ KAPİTALI

31 dekabr 2024 və 2023 tarixlərinə olan vəziyyətə görə saxlanılan nizamnamə kapitalı aşağıdakı kimidir:

Səhmdarlar	%	31 Dekabr 2024	%	31 Dekabr 2023
FINCA Microfinance Cooperatief U.A.	100%	3,756	100%	3,756
Nominal kapital	100%	3,756	100%	3,756

2024 və 2023-cü illərdə Şirkət müvafiq olaraq 1,722 milyon ABŞ dolları (2023: 1,345 milyon ABŞ dolları) məbləğində dividendlər elan etmişdir.

16. XALIS FAİZ GƏLİRİ

	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəlirləri	20,316	17,713
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirləri	20,361	17,713
Amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- borc alınmış vəsaitlər üzrə faiz xərcləri	(4,243)	(2,501)
- buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə faiz xərcləri	(886)	(1,504)
- icarə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	(83)	(95)
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	(5,212)	(4,100)
Xalis faiz gəlirləri	15,149	13,613

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

17. İNZİBATİ VƏ ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

İnzibati və əməliyyat xərcləri aşağıdakı bəndlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2024- cü il tarixində başə çatmış il üzrə	31 dekabr 2023- cü il tarixində başə çatmış il üzrə
Əmək haqları və məvaciblər	(6,245)	(5,330)
İcbari sosial təminat öhdəlikləri	(1,790)	(962)
Müavinət, həvəsləndirici və digər mükafatlar	(1,139)	(961)
Amortizasiya və köhnəlmə xərcləri	(1,039)	(984)
Peşəkar xidmətlər	(930)	(1,081)
İnformasiya texnologiyaları üzrə peşəkar xidmətlər	(340)	(367)
İstehlak materialları və ofis təchizatı	(407)	(264)
Rabitə xərcləri	(480)	(437)
Marketinq xərcləri	(241)	(260)
Ezamiyyə xərcləri	(139)	(163)
Bank komissiyaları	(121)	(133)
Əyləncə xərcləri	(123)	(87)
Vergi ödənişləri (mənfəət vergisi istisna olmaqla)	(87)	(184)
Sığorta	(14)	(53)
Digər	(64)	(68)
Ümumi inzibati və əməliyyat xərcləri	(13,159)	(11,334)

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

18. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Təşkilat öz cari mənfəət vergisi ödənişlərini və aktivlər və öhdəliklər üzrə digər vergiləri fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının vergi qaydalarına əsasən hesablayır və qeydə alır və bu qaydalar adətən MHBS-dən fərqlənir.

Təşkilat, müəyyən xərclərin vergi bazasını hesablayarkən nəzərə alınmaması və müəyyən gəlirlərin vergi vergidən azad olması səbəbindən müəyyən daimi vergi fərqlərinə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi, maliyyə hesabatlılığı və vergi məqsədləri üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi effektini əks etdirir.

31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə müvəqqəti fərqlər gəlir və xərclərin fərqli vaxtlarda və fərqli metodlarla tanınması və müəyyən aktivlər üçün vergi bazasında yer alan müvəqqəti fərqlərdən qaynaqlanır.

Aşağıdakı üzləşmədə istifadə edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərdən vergi qanunvericiliyinin tələbləri əsasında hesablanan 20%-lik vergi dərəcəsidir.

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Aşağıdakılarla əlaqədar təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri):		
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	877	1.691
Növbəti ilə keçirilmiş vergi zərəri	187	-
Əmlak və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	215	186
Digər öhdəliklər	371	118
İcarə öhdəlikləri	-	184
Digər aktivlər	29	(159)
Borc alınmış vəsaitlər	(106)	(70)
Vergi zərərləri üzrə ehtiyat	(104)	(150)
İstifadə hüququ olan aktivlər	(204)	(180)
Uçota alınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(698)	(1.160)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	567	460

Təşkilat, müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə vergi bazasını azaldan fərqləri təxmin etmək üçün, aşağıdakı halları təhlil etmişdir:

- Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq, müştərilərə verilmiş kredit üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri vergi bazasını azaltmayan xəredir;
- Müştərilərə kredit verilməsi nəticəsində yaranan zərərər vergi bazasını azaldan xəredir;

31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə effektiv vergi dərəcəsi üzləşməsi aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində başla çatmış il üzrə
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət	3.470	4.513
Qanuni vergi dərəcəsi (20%) ilə hesablanmış vergi	(694)	(903)
Daimi fərqlərin vergi təsirləri	416	(67)
Tanınmamış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərindəki dəyişikliklərin vergi təsirləri	(32)	278
Vergi zərərləri üzrə ehtiyatda dəyişiklik	(4)	87
Mənfəət vergisi xərci	(314)	(605)

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Cari mənfəət vergisi xərci	(271)	(781)
Cari ildə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	(43)	176
Mənfəət vergisi xərci	(314)	(605)
	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
İlin əvvəlində – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	461	284
Təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişikliklər	106	176
İlin sonunda – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	567	460

19. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ APARILAN ƏMƏLİYYATLAR

“Əlaqəli tərəflərlə bağlı qeydlər” adlı 24 sayılı BMUS standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

- (a) Təşkilatın birbaşa, dolayısi yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana təşkilatlar, törəmə müəssisələr, (b) eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Təşkilatın fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Təşkilatın fəaliyyətinə ortaqlar nəzarət həyata keçirən şəxslər;
- (c) Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Təşkilat tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;
- (d) Təşkilatın tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;
- (e) Təşkilatın və ya ana təşkilatın idarə heyətinin üzvləri;
- (f) (a) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;
- (g) (d) və ya (e) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısi yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya
- (h) İş müddəti bitdikdən sonra Təşkilatın keçmiş işçiləri və ya Təşkilatın əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

Təşkilatın daxili siyasətinə əsasən, işçilərə, idarə heyətinin üzvlərinə, onların ailə üzvləri və yaxın qohumlarına, və müəssisənin idarəsi və nəzarətində olan digər şəxslərə kredit verilmir. Təşkilatın

31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərinə əlaqəli tərəflərə aid aşağıdakı qalıqları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il		31 dekabr 2023-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Digər lər				
- Ana təşkilat	230	875	3	728
Digər öhdəliklər				
- Ana təşkilat	-	2.259	87	2.807
Borc alınmış vəsaitlər				
- Ana təşkilat	3.400	47.667	3.414	31.371

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərində başa çatmış il üzrə məcmu gəlir hesabatına əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar nəticəsində yaranmış aşağıdakı məbləğlər daxildir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə		31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Əsas rəhbər heyətin müavinətləri				
- işçilərin qısamüddətli müavinətləri	(1.173)	(8.314)	(979)	(7.347)

	31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə		31 dekabr 2023-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri				
(işçilərlə bağlı xərclər xaric olmaqla)				
- Ana təşkilat	(1.412)	(4.845)	(830)	(4.151)
Faiz xərci				
- Ana təşkilat	(311)	(5.212)	(61)	(4.100)

20. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində Təşkilat müştərilərinin tələbatlarını qarşılamaq məqsədilə balansdankənar risklər yarada biləcək maliyyə alətlərində tərəf kimi çıxış edir. Müxtəlif kredit risklərinə malik bu alətlər maliyyə vəziyyəti hesabatında öz əksini tapmamışdır.

Təşkilat balansdankənar öhdəliklər üzrə maliyyə və öhdəliklərində tətbiq edilən kredit nəzarət və idarəetmə siyasətindən istifadə edir.

Təşkilat vaxtaşırı adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik öncədən nəzərə alınmamış mühüm zərərlərin baş verməyəcəyini düşünür və müvafiq olaraq bunun üçün hazırkı maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi – Azərbaycan Respublikasında bizneslərə təsir edən qanun və qaydalar tez-tez dəyişdiyindən, rəhbərliyin, Təşkilatın fəaliyyətinə tətbiq edilən belə qanunvericiliyi təfsiri müvafiq regional orqanların etirazı ilə üzləşə bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və dəyərləndirmələrində daha inadkar mövqe tutduğunu və keçmişdə problem yaşamayan əməliyyat və fəaliyyətlərin artıq etirazlarla üzləşə biləcəyi ehtimalının artdığını göstərir. Maliyyə dövrü vergi auditinin baş tutduğu ildən 3 təqvim ili öncəsinə qədər vergi auditi orqanlarına açıq saxlanılır. Bəzi müəyyən hallarda, yoxlamalar daha uzun dövrləri əhatə edə bilər.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi inkişaf etməyə davam edir və bəzi hallarda təzad yaratmaqla fərqli vergi orqanları tərəfindən fərqli şəkildə təfsir edilərək, qanunvericilikdə, rəsmi elanlarda və məhkəmə qərarlarında sürətlə baş verən dəyişikliklərlə xarakterizə edilir. Vergilər, ağır cərimə, cəza və faiz ödənişi tətbiq etmək səlahiyyəti olan bəzi orqanlar tərəfindən keçirilən baxış və istintaqa tabedir. Vergi ili növbəti 3 təqvim ili ərzində vergi orqanlarına açıq saxlanılır; lakin bəzi hallarda bu müddət uzadıla bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və icrasında daha inadkar mövqe tutduğunu göstərir.

Bu hallar Azərbaycanda başqa ölkələrə nəzərən daha mühüm olan vergi riskləri yarada bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda tətbiq olunan vergi qanunvericiliyinə, rəsmi açıqlamalara və məhkəmə qərarlarına əsasən vergi öhdəliklərini adekvat şəkildə təmin etmişdir. Lakin müvafiq orqanların təfsirləri bundan fərqlənə bilər və bu orqanların öz təfsirlərini icraya qoyduqları halda, bunun maliyyə hesabatlarına olan təsiri mühüm ola bilər.

21. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS, ədalətli dəyəri dəyərləndirmə tarixində, bazar iştirakçıları arasında sifarişli əməliyyat formasında öhdəliyin transferi üçün ödənilən və ya aktivini satmaq üçün qəbul edilən qiymət kimi müəyyən edir.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Təşkilat ədalətli dəyəri aşağıdakı, komponentlərin əhəmiyyətini əks etdirən ədalətli dəyər iyerarxiyası vasitəsilə müəyyənləşdirir:

- **1-ci Səviyyə:** oxşar alətlər üçün fəal bazarda təyin edilmiş bazar dəyəri (düzəliş edilməmiş);
- **2-ci Səviyyə:** təyin edilmiş qiymət istisna olmaqla, 1-ci Səviyyədə qeyd edilmiş və birbaşa (məs. qiymətlər kimi) və ya dolayı (məs. qiymətlərdən qaynaqlanan) yolla müşahidə edilə bilən digər komponentlər. Bu kateqoriyaya, fəal bazarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən, nisbətən daha az fəal olan bazarlarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən və ya mühüm komponentlərin bazar məlumatlarında birbaşa və ya dolayı yolla müşahidə edilə bilən olduğu digər dəyərləndirmə metodlarından istifadə edərək dəyərləndirilən alətlər daxildir;
- **3-cü Səviyyə:** müşahidə edilməyən komponentlər. Bu kateqoriyaya dəyərləndirmə metodunun müşahidəyə əsaslanmayan komponentlərdən ibarət olduğu və müşahidə edilməyən komponentlərin dəyərləndirmədə mühüm təsirə malik olduğu alətlər daxildir. Bu kateqoriyaya mühüm müşahidə edilməyən düzəliş və fərziyyələrin alətlər arasındakı fərqləri əks etdirməsi gözlənilən alətlərin bazar dəyəri əsasında dəyərləndirilən alətlər daxildir.

31 dekabr 2024-cü və 2023-ci il tarixlərinə, Təşkilatın ədalətli dəyərlə qeyd edilmiş törəmə maliyyə alətləri olmuşdur (14 sayılı Qeyd).

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyəri ölçülməmiş maliyyə alətlərin ədalətli dəyərləri və ədalətli dəyər iyerarxiyası səviyyələrinə əsaslanan analizi qeyd olunmuşdur.

"FINCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (1-ci Səviyyə)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (2-ci Səviyyə)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (3-cü Səviyyə)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2024-cü il	8.507	-	-	8.507
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	31 dekabr 2024-cü il	-	-	63.290	63.290
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2024-cü il	-	-	376	376
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2024-cü il	-	-	47.667	47.667
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2024-cü il	-	-	7.281	7.281
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2024-cü il	-	-	1.077	1.077
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2024-cü il	-	-	1.191	1.191
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2023-cü il	2.725	-	-	2.725
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	31 dekabr 2023-cü il	-	-	56.541	56.541
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2023-cü il	-	-	363	363
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2023-cü il	-	-	31.371	31.371
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	-	-	9.000	9.000
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2023-cü il	-	-	918	918
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2023-cü il	-	-	1.502	1.502

Ədalətli dəyəri balans dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, balans dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

22. KAPİTAL RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI

Təşkilat öz kapitalını, fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qoruyaraq, borc və kapital balansının optimallaşdırılması yolu ilə səhmdarlara geri ödənişin maksimallaşdırılmasına zəmanət verərək idarə edir. Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının qərarına uyğun olaraq minimum 300 min AZN məcmu kapital tələbini qarşılamalıdır.

Rəhbərlik, Təşkilatın kapital idarəetməsi barədə aşağıdakı məqsədləri nəzərdə tutur: Təşkilatın fasiləsizlik prinsipi əsasında fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qorumasına əmin olmaq və boreverən və investorlar ilə bağlanmış müqavilə şərtlərinə əməl olunmasının təmin olunması. Bu proses, günlük olaraq, proqnozlaşdırılan və faktiki məlumatlar ilə və idarə heyəti və Təşkilatın baş mühasibi tərəfindən imzalanaraq təsdiq olunan müvafiq hesablamaların yer aldığı aylıq hesabatlarla həyata keçirilir.

23. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTİ

Risqlərin idarə edilməsi Təşkilatın fəaliyyətinin əsasını təşkil edir və Təşkilatın əməliyyatlarında vacib ünsürdür.

Təşkilatın əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılar ilə əlaqədardır:

- Kredit riski;
- Likvidlik riski;
- Bazar riski.

Təşkilat səmərəli və effektiv risklərin idarə olunması proseslərinin qurulmasının vacibliyini təsdiqləyir. Bunu əldə etmək üçün, Təşkilat, əsas məqsədi Təşkilatı risklərdən qorumaq və məqsədlərinə çatmaq üçün risklərin idarə edilməsi sisteminin əsasını qoymuşdur.

Risqlərin idarə edilməsi strukturu. İdarə Heyəti risklərin aydınlaşdırılması və idarə olunmasından ümumilikdə məsul olsa da, risklərin idarə olunması və nəzarətdə saxlanmasına bir neçə bir-birindən ayrı orqan birbaşa cavabdehlik daşıyır.

İdarə heyəti. İdarə Heyəti ümumilikdə risklərin idarə edilməsi yanaşması və risk strategiyası və prinsiplərinin təsdiq edilməsi barədə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi. Audit komitəsi rüblük olaraq daxili audit tərəfindən təqdim edilən risk məsələlərini ehtiva edən hesabatları yoxlayır və aşkarlanmış problemlərin qarşısını almaq üçün rəhbərlik tərəfindən irəli sürülən tədbirləri həyata keçirir. Audit Komitəsi həmçinin, kənar auditorlar tərəfindən aşkarlanmış risklərin müzakirəsində də iştirak edir.

Digər komitələr. Risklərin idarə edilməsi barədə əlavə tədbirlərin görülməsi üçün, Təşkilat daxilində daimi işlək komitələrin əsası qoyulmuşdur.

- Aktivlər və Öhdəliklərin İdarə Olunması Komitəsi ("AÖİK") – Bu komitə hər ay növbəti 12 ay üçün proqnozlaşdırılan likvidliyi yoxlayır. Likvidlik proqnozları gözlənilən kredit verilməsi səviyyəsi, gözlənilən maliyyələşdirmə planı və digər gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərinə əsaslanır. AÖİK yeni borclara dair qərarlar alır, açıq valyuta mövqeyi və banklar və maliyyə təşkilatları ilə əməliyyatlar üçün qarşı tərəflərə limitləri təyin edir, boreverənlərlə əqdlərə nəzarət edir, aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətləri ilə bağlı məsələləri təhlil edir və Maliyyə Şöbəsinə fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılması üçün tövsiyələr verir.
- Kredit şöbələri – Bu şöbələr Təşkilatın borclarının keyfiyyətini qiymətləndirir və dəyərsizləşmə və təminat üçün ehtiyatlarla bağlı tövsiyələr hazırlayır. Kredit şöbəsi kredit risklərinin idarə edilməsi ilə bağlı metodologiyaların həyata keçirilməsinə nəzarət edir, kredit riskinin minimallaşdırılması üçün addımlar atır və kredit riski daşıyan əməliyyatlar haqda qərar qəbul edir. Bu şöbə filiallar üçün kredit limitlərini müəyyən edir, təhlillər həyata keçirir və kredit riskinə nəzarət edir.

Maliyyə şöbəsi. Maliyyə şöbəsi, Təşkilatın aktivləri və öhdəliklərinin gündəlik idarəetməsi, Təşkilatın likvidlik mövqeyinin hesablanması və planlaşdırılması, Təşkilatın əməliyyat tərəfləri arasında pul vəsaitlərinin yenidən bölüşdürülməsi barədə məsuliyyət daşıyır. Maliyyə Şöbəsi AÖİK tərəfindən təyin edilən limit və likvidlik əmsallarına və AÖİK tərəfindən likvidlik riskinin optimallaşdırılması barədə qəbul edilən qərarların tətbiqinə nəzarət edir.

Daxili audit. Daxili audit risklərin idarə edilməsi proseslərini müstəqil şəkildə yoxlayır, rəhbərliyi aşkarlanmış çatışmazlıqlar barədə məlumatlandırır və risklərin idarə edilməsi prosesinin inkişafına dair müvafiq tövsiyələrini təqdim edir.

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Risqlərin ölçülməsi və hesabatlılıq sistemləri. Risqlərin idarə edilməsi metodunun seçimi, nisbi əhəmiyyətlik və ya risqlərin ehtimalını müəyyənləşdirən risk faktorundan asılıdır hansı ki, Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatına əks təsirini göstərə bilər. Təşkilat hər bir riski analiz etmək və ölçməklə yanaşı, toplam risqlərin səviyyəsini də müəyyən edir. Bu səbəbdən, hər növ risk üçün, aşağıdakı risqlərin ölçülməsi metodları tətbiq edilmişdir:

- kredit portfeli və kredit riski əmsallarının kredit riski təhlilləri;
- balansdankənar risk;
- faiz dərəcəsi riskinin ödəmə müddəti və aktivlər və öhdəliklərin faiz dərəcəsi boşluğunun təhlili;
- yerli və xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin likvidlik riski boşluğunun təhlili; likvidlik əmsallarının təhlili, likvidlik ehtiyatının müəyyənləşdirilməsi;
- xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin valyuta riski boşluğu təhlili; valyuta mövqeyinin təhlili;
- Təşkilatın maliyyə vəziyyətinə təsiri olan bütün əməliyyatlar üçün əməliyyat riski, fəaliyyətlərin (təşəbbüs, icra və nəzarət) bir-birindən ayrılıqda aparılmasını təmin edən və əməliyyatların başa çatdırılması üçün vacib olan sistemlər tətbiq edilmişdir.

Risqlərin ölçülməsi, Təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi zaman üzləşə biləcəyi ehtimal edilən zərəri əks etdirir. Maliyyə şöbəsi, risqlərin ayrı-ayrılıqda təhlillərinə əsaslanaraq, hər ay risqlərin cari vəziyyəti və əsas səbəblərini göstərən mülahizələr hazırlayır.

Xüsusilə, aylıq AÖİK iclaslarında, faiz dərəcəsi, likvidlik, valyuta və digər bazar risqlərinin statusu haqda hesabat verilir.

Həmçinin, funksional risqlərin (əməliyyat – texnoloji, hüquqi, strateji, reputasiya) statusu hər ay İdarə Heyətinə təqdim edilir. Bu hesabatlar rüblük İdarə Heyəti və Audit Komitəsi iclaslarında yoxlanılır.

Risqlərin azaldılması. Təşkilat risqlərin minimallaşdırılması üçün, aşağıdakı metodlardan istifadə edir:

- Kredit riskinin azaldılması üçün zəmanət və girovların qəbul edilməsi;
- Diversifikasiya – bir-biri ilə əlaqəli olmayan aktivlərin seçimi.

Kredit riski

Müştərilərə verilən kreditlər üçün kredit risklərinin ölçülməsi

Kredit riskləri bazar şəraiti, gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti və zamanda olan dəyişikliklər nəticəsində dəyişdiyindən, risqlərin idarə edilməsi məqsədilə kredit riskinin ehtimal edilməsi qəlizdir və modellərdən istifadəni tələb edir. Aktivlər portfelinin kredit riskinin dəyərləndirilməsi, defolt ehtimalına olduqda, əlavə olaraq müvafiq zərər nisbətlərinin və qarşı tərəflər arasında defolt korrelyasiyaların qiymətləndirilməsinə gətirib çıxarır. Təşkilat, risqlərin idarə edilməsi hesabatlılığı məqsədilə kredit həcmi kredit riskinə məruz qalma kimi nəzərə alır və birləşdirir. Təşkilat kredit riskini Defolt Ehtimalı (DE), Defolt Vəziyyətində Riskə Məruz Qalma (DVRMQ) və Defolt Zamanı Yaranan Zərərdən (DZYZ) istifadə etməklə müəyyənləşdirir. Bu 9 sayılı MHBS çərçivəsində GKİ-nin ölçülməsi üçün istifadə olunan yanaşma ilə eynidir.

Ehtimal olunan kredit zərərinin ölçülməsi

9 sayılı MHBS aşağıda qeyd edildiyi kimi, dəyərsizləşmə üçün, ilkin tanınmadan başlayaraq kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan və 3 mərhələdən ibarət model irəli sürür:

- İlkin tanınmada kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalmayan maliyyə aləti 1-ci Mərhələ ilə təsnif olunur və kredit riskləri Təşkilat tərəfindən davamlı olaraq nəzarətdə saxlanılır;
- İlkin tanınmadan başlayan müddətdə kredit riskində əhəmiyyətli artım (KRƏA) aşkarlandığı halda, maliyyə aləti 2-ci Mərhələyə keçirilir, lakin kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalmır;
- Maliyyə aləti kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalırsa, 3-cü Mərhələyə keçirilir;
- 1-ci Mərhələdə yer alan maliyyə alətləri, növbəti 12 ay ərzində baş vermə ehtimalı olan defolt hadisələrdən qaynaqlanan ömürlük ehtimal olunan kredit zərərləri payı ilə eyni məbləğdə ölçülən GKİ-yə sahibdir. 2-ci və 3-cü Mərhələdə olan alətlərin GKİ-ləri ömürlük ehtimal olunan kredit zərərlərinə əsaslanaraq ölçülür;
- Gələcək ödənilmə məlumatları nəzərə almaq, 9 sayılı MHBS-ə uyğun şəkildə GKİ-nin ölçülməsi üçün yayılmış metoddur;
- Satın alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan maliyyə aktivləri ilkin tanınmada kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan maliyyə aktivləridir. Onların GKİ-ləri həmişə ömürlük əsasda ölçülür (3-cü Mərhələ).

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Kredit riskində əhəmiyyətli artma

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aləti üzrə defolt riskində əhəmiyyətli artımın baş verməsini müəyyən edərkən Təşkilat əlavə xərc və say tələb olunmadan mövcud və müvafiq məlumatlar əsasında məntiqi və sübutlarla dəstəklənən parametrlərdən istifadə edir. Bu zaman Təşkilatın tarixi məlumatlarından və kredit dəyərləndirilməsi üzrə mütəxəssis rəylərindən, gələcək yönümlü məlumatlardan, eləcə də həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından məlumatlardan və təhlillərdən istifadə olunur. Bu dəyərləndirmənin əsas məqsədi aşağıda göstərilənləri müqayisə etməklə kredit riskində əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verib-vermədiyini təyin etməkdir:

- Hesabat tarixinə defolt ehtimalının qalan faydalı ömrü;
- Verilmiş kreditin tanınması tarixində təxmin edilmiş ömürlük DE-nin cari tarixə qalan faydalı ömrü (əvvəlcədən ödəmə ehtimalları üzrə dəyişiklik üçün müvafiq olaraq düzəlişlər edilməklə).

Təşkilat kredit riskində mühüm artımın olub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün 3 meyardan istifadə edir:

- Defolt ehtimalındakı hərəkətlərə əsaslanan kəmiyyət xarakterli test;
- Dözümlülük statusu; və
- Ödənişlərin 30 gündən artıq gecikməsi.

"Dözümlülük" yenidənqurma zamanı baş verir, məsələn borcgötürənin maliyyə vəziyyətinin kreditin verildiyi tarixlə müqayisədə pisləşməsi və kreditin ödəniş sxemində dəyişiklik üçün müraciət etməsi nəticəsində faizlərin ya əsas məbləğin ödənilməsi müddətinin uzadılması. Şərtlərin yenilənməsi yalnız, Təşkilatın müvafiq bölməsi borcgötürənin yenilənmiş ödəmə cədvəlinə uyğun hərəkət etmə qabiliyyətinin olduğuna inandığı halda baş verir.

Əsas ssenaridən istifadə etməklə müxtəlif iqtisadi ssenarilər əsasında həm ilkin tanınma anında, həm də sonrakı hesabat tarixlərində DE parametri təyin edilir. Müxtəlif iqtisadi ssenarilər istifadə edildikdə müxtəlif DE nəticələri əldə edilir. Bu müxtəlif ssenarilərin hər birinin ağırlıqlı ortalaması ilə əldə edilən DE istifadə edilməklə kredit riskində əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verib-vermədiyini təyin edilir. Gələcək yönümlü məlumatlara iqtisadiyyat sahəsi üzrə mütəxəssislərin, maliyyə təhlilçilərinin, dövlət orqanlarının, müvafiq məlumat mərkəzlərinin və bənzər təşkilatların hazırladığı hesabatlar əsasında Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək perspektivləri, eləcə də faktiki və proqnozlaşdırılan iqtisadi məlumatlar əsasında müxtəlif daxili və kənar mənbələrdən əldə edilən məlumatlar daxildir.

Defoltun tərif

Defoltun tərifı GKİ-nin müəyyənləşməsində mühüm ünsürdür. Defolt, GKİ-lərin ölçülməsinə və kredit riskində mühüm artımın identifikasiyasına təsir edən defolt ehtimalının (DE) komponenti olduğu üçün, onun tərifı GKİ-lərin məbləğinin ölçülməsində və zərər müavinətinin 12 aylıq yoxsa ömürlük GKİ-yə əsaslandığının müəyyənləşməsində istifadə edilir.

Təşkilat aşağıdakıları defolt hadisəsini təşkil edən amillər olaraq nəzərə alır:

- Müqavilənin bitmə tarixindən 90 və ya daha artıq gün keçməsi; və ya
- Müqavilədə qeyd edilən kredit öhdəliklərinin Təşkilat tərəfindən tam şəkildə qarşılanmasının mümkün olmaması.

Defoltun tərifı müxtəlif aktivlərin müxtəlif xüsusiyyətlərini əks etdirmək üçün müvafiq qaydada modifikasiya edilir. Borc almış şəxsin kredit öhdəliklərini yerinə yetirməyəcəyini dəyərləndirərkən Təşkilat həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət göstəricilərini nəzərə alır. Kredit üzrə ödənişin gecikməsi və eyni şəxs tərəfindən digər bir öhdəliyin ödənilməməsi kimi kəmiyyət göstəriciləri təhlil zamanı istifadə edilən əsas məlumatlardandır. Defolt ehtimalını hesablayarkən, Təşkilat daxilə işlənilib hazırlanmış və ya kənar şəxslər tərəfindən təchiz edilmiş müxtəlif məlumat mənbələrindən istifadə edir.

Aşağıdakı diaqramda 9 sayılı MHBS-in dəyərsizləşmə tələbləri göstərilmişdir (satın alınmış və ya yaranmış olaraq kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan maliyyə aktivləri istisna olmaqla):

1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ
(İlkin tanınma)	(İlkin tanınmadan sonra kredit riskində mühüm artım)	(Kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan aktivlər)
12 aylıq ehtimal olunan kredit zərəri	Ömürlük ehtimal olunan kredit zərəri	Ömürlük ehtimal olunan kredit zərəri

3-cü Mərhələdəki kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan aktivlər, 2-ci Mərhələyə keçməzdən öncə Müqavilənin əhəmiyyətli kredit öhdəliklərini qarşıladıqdan sonra 6 aylıq sınaq müddətinə məruz qalır.

Silinmələr

Mütləq olaraq kollektiv tarixi olaraq kreditlərin geri qayılması üzrə aparılan təhlillər nəticəsində, bir neçə ay defolt vəziyyəti davam edən ("ADV") kreditlər üzrə əlavə vəsaitlərin əldə edilməsi gözlənilmədikdə, Təşkilatın siyasətinə uyğun olaraq kreditlər kollektiv şəkildə silinir.

Maliyyə aktivləri üzrə ödənilməmiş, hesabatlılıq tarixində silinmiş və icra tədbirləri davam edən məbləğ 1.840 min AZN təşkil edir.

Oxşar kredit riski xüsusiyyətlərinə əsasən qruplaşdırma

Maliyyə aktivləri DE hesablanması məqsədilə 2 segmentə bölünmüşdür:

- Kiçik (2.000 ABŞ dollarına qədər olan kredit məbləğləri);
- Böyük (2.001 ABŞ dollarından böyük olan kredit məbləğləri).

Yuxarıda qeyd edilən segmentlər, böyük segmentin nisbətən daha ciddi dəyərləndirmə nümayiş etdirdiyini bəyan edərək, müştərinin kredit qabiliyyətinin dəyərləndirilməsini əks etdirir. Defolt dərəcələri arasında fərq segmentlər arasında maksimalaşdırıldığı kimi, tarixi defolt dərəcəsi də ciddilik göstəricisi kimi istifadə edilmişdir.

Reyting modeli

Bütün mövcud informasiya (məhsul qrupları, fəaliyyət sahələri və s.) hər bir segment üçün daxili reytingləri formalaşdırmaq üçün istifadə olunur. Bu yolla, eyni risk xüsusiyyətlərinə sahib qruplar yaradılır və segmentin DE əyrisinə düzəliş etmək üçün istifadə edilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artma

Cari hesabat tarixində maliyyə aləti üzrə qalıq ömürlük DE, bu maliyyə alətinin riskin ilk dəfə tanındığı hesabat tarixində gözlənilən qalıq ömürlük DE-yə nisbətən 20% artdıqda Təşkilat maliyyə alətinin əhəmiyyətli dərəcədə kredit riskinin artmasına məruz qaldığını hesab edir.

GKİ-nin ölçülməsi

GKİ-nin ölçülməsində əsas faktorlar aşağıdakı dəyişənlərin strukturudur:

- Defolt Ehtimalı (DE);
- Defolt Zamanı Yaranan Zərər (DZYZ);
- Defolt Vəziyyətində Riskə Məruz Qalma (DVRMQ).

Bu parametrlər ümumi olaraq daxilə tərtib olunmuş statistik modellər və digər tarixi məlumatlar əsasında əldə edilir.

Defolt Ehtimalı (DE)

DE, borcunanın maliyyə öhdəliyi üzrə defolt vəziyyətini (yuxarıdakı "Defolt və kredit üzrə dəyərsizləşmə anlayışına görə") ya da sonrakı 12 ay ərzində (12 aylıq DE) və ya öhdəliyin qalan ömrü boyu (ömürlük DE) ödəmə ehtimalını əks etdirir.

Ömürlük DE, mövcud 12 aylıq DE-yə bir ödəmə profilini tətbiq edərək tətbiq edilir. Ödəniş müddəti, kreditlərin ömrü ilk tanıtım nöqtəsindən etibarən defolt vəziyyətinin necə inkişaf etdiyinə nəzarət edir. Ödəmə müddəti tarixi müşahidə edilmiş məlumatlara əsaslanır və portfel və kredit dərəcələri qrupundakı bütün aktivlər arasında eyni olduğu qəbul edilir. Bu, tarixi təhlil ilə dəstəklənir.

Defolt Ehtimalı, ehtimal dərəcələrinə əsaslanan etibarlılıq funksiyası ilə modelləşdirilir.

Ehtimal dərəcələri yarı parametrik bir model olan Koks adlanan nisbi ehtimallar modeli ilə əldə edilir. Bu model dəyişənlər üzrə təsir üçün amillərin sadə formasından və müstəqil parametrlərin dəqiq dəyərindən istifadə edir. Əsas parametrlər qeyri-parametrik metodlarla əldə edilir. Makroiqtisadi mərhələlər zamanı asılı bir dəyişən vasitəsilə birbaşa ehtimal funksiyasına daxil edilə bilər. Əldə edilən ehtimal nisbətlərindən həmin zaman kəsiyi ("Pit") DE, yəni müvafiq bir tarixə təyin edilmiş son DE alınır.

Koks modeli üzrə nisbi ehtimallar modelinin müşahidə müddəti 5 ildir.

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Defolt zamanı yaranan zərər (DZYZ)

DZYZ defoltun baş verməsi zamanı ehtimal olunan zərərin həcmi təyin edir. Təşkilat DZYZ-nin parametrlərini defolt etmiş qarşı tərəflərə irəli sürülmüş tələblərin nəticəsində əldə edilmiş bərpa dərəcələri ilə bağlı tarixçəyə əsasən qiymətləndirir. DZYZ yalnız pul vəsaitləri şəklində geri qaytarılmış məbləğləri nəzərə alır. DZYZ diskont amili olaraq EFD-dən (Effektiv Faiz Dərəcəsi) istifadə etməklə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında hesablanır.

Təminatlı kreditlər üzrə girov dəyərlərindən, təminatlı və zəmanətli kreditlər üzrə isə bərpa faizlərindən istifadə edilir.

Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (DVRMQ)

DVRMQ Təşkilatın defolt zamanı növbəti 12 aylıq müddətdə (12 aylıq) və ya ömürlük (ömürlük DVRMQ) ehtimal olunan məbləğlərinə əsaslanır.

Gələcəkyönümlü məlumatların daxil edilməsi

Təşkilat gələcəkyönümlü məlumatı həm kredit riskin dəyərləndirilməsində həm də GKİ ölçülməsində daxil edir.

Təşkilat keçmiş məlumatların təhlillərini istifadə edərək kredit riskinin və kredit zərərinin portfel üçün olan əsas səbəblərini aşkarlamış və sənədləşdirmişdir, makroiqtisadi dəyişikliklərin DE və bərpa faizlərinə olan təsirini dəyərləndirmişdir. Təhlildə iştirak edən makroiqtisadi dəyişkən, ÜDM-in təbii artım tempidir.

Kredit riskinə maksimum məruz qalma. Təşkilatın kredit riskinə maksimum məruz qalması çox dəyişkəndir və ümumi iqtisadi və fərdi risklərdən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəl balans və balansdankənar maddələr üzrə kredit riskinə maksimum məruz qalmanı əks etdirir. Balansda olan maliyyə aktivləri üçün maksimum məruz qalma əvəzləşdirmə və girovun dəyəri nəzərə alınmamışdan öncə bu aktivlərin balans dəyəri hesab olunur. Şərti öhdəliklər və kredit verilməsi üzrə təəhhüdlərlə bağlı Təşkilatın məruz qaldığı risk məbləği, bütün qarşılıqlı tələblər, girovlar və zəmanətlər dəyərsiz hesab olunduğu təqdirdə bu alətlər üzrə müqavilə dəyəri həcmində nəzərə alınır.

Kredit riskinə maksimum məruz qalma aşağıda göstərilmişdir:

	Maksimum məruz qalma	Qoyulmuş girov	Xalis məruz qalma
31 dekabr 2024-cü il			
Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	8.507	-	8.507
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	63.920	-	63.920
Digər maliyyə aktivləri	376	-	376
31 dekabr 2023-ci il			
Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	2.725	-	2.725
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	56.541	-	56.541
Digər maliyyə aktivləri	363	-	363

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Girov və digər kredit əlavələrinin təhlili

Təşkilat, kredit zərəri hesab edilən maliyyə aktivləri üçün girov təminatını yaxından izləyir, çünki Təşkilatın potensial kredit zərərinə azaltmaq üçün girov sahibi olma ehtimalı daha yüksəkdir. Potensial zərərləri azaltmaq üçün saxlanılan kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri və əlaqəli girovlar aşağıda göstərilmişdir:

	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Amortizasiya olunmuş dəyər	Girovun ədalətli dəyəri
31 dekabr 2024-cü il				
Defolt vəziyyətində kredit portfeli (3-cü Mərhələ)				
Kiçik kreditlər	3,744	(1,905)	1,839	-
İri kreditlər	(421)	(377)	(798)	-
Cəmi	3,323	(2,282)	1,041	-
31 dekabr 2023-ci il				
Defolt vəziyyətində kredit portfeli (3-cü Mərhələ)				
Kiçik kreditlər	763	(397)	366	-
İri kreditlər	2,922	(1,466)	1,456	-
Cəmi	3,685	(1,863)	1,822	-

Aşağıdakı cədvəl Təşkilatın verdiyi kredit üzrə dəyərsizləşmiş kiçik kreditlər üzrə KMN əmsallarının paylanmasını əks etdirir:

	2024			
	Cəmi kredit portfeli		Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	13,337	(665)	(417)	(373)
Cəmi	13,337	(665)	(417)	(373)
	2023			
	Cəmi kredit portfeli		Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi balans dəyəri	Zərər Ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	12,197	(721)	763	(397)
Cəmi	12,197	(721)	763	(397)

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəldə KDN-nin Təşkilatın kredit üzrə dəyərsizləşmiş iri kreditlər portfeli üçün paylanması göstərilir:

2024				
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Cəmi kredit portfeli		Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)	
	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	54.302	(3.054)	3.741	(1.908)
Cəmi	54,302	(3,054)	3,741	(1,908)

2023				
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Cəmi kredit portfeli		Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)	
	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	47.703	(2.638)	2.922	(1.466)
Cəmi	47,703	(2,638)	2,922	(1,466)

Balansdankənar risklər. Təşkilat balansdankənar risklərin idarə olunması üçün əsasən balans üzrə mövcud risklərin idarəsində tətbiq etdiyi eyni idarə siyasətindən istifadə edir. Kredit verilməsi üzrə öhdəliklərin dəyərləndirilməsi zamanı müştərilər və qarşı tərəflər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə tətbiq edilən eyni təhlillərə məruz qalırlar. Qarşı tərəfin gücündən əməliyyatın mahiyyətindən ibarət olaraq qarşı tərəfdən girovun təmin edilməsi istənilə bilər.

Cəqrafi konsenterasiya. Təşkilatın 31 dekabr 2024-cü il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin cəqrafi konsenterasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	İƏT ölkələri	Qeyri-İƏT ölkələri	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,507	-	-	8,507
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	63,920	-	-	63,920
Digər maliyyə aktivləri	376			376
Cəmi maliyyə aktivləri	72,803	0	0	72,803
Borc alınmış vəsaitlər	4,679	20,995	21,993	47,667
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	7,281	-	-	7,281
İcarə öhdəlikləri	1,077	-	-	1,077
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,292	-	-	1,292
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	14,329	20,995	21,993	57,317
Xalis mövqe	58,098	-20,995	-21,993	15,486

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təşkilatın 31 dekabr 2023-ci il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	İOT ölkələri	Qeyri-İOT ölkələri	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,725	-	-	2,725
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	56,541	-	-	56,541
Digər maliyyə aktivləri	-	363	-	363
Cəmi maliyyə aktivləri	59,266	363	-	59,629
Borc alınmış vəsaitlər	4,481	12,495	14,395	31,371
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	9,000	-	-	9,000
İcarə öhdəlikləri	918	-	-	918
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,416	592	-	2,008
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	15,815	13,087	14,395	43,297
Xalis mövqe	43,451	(12,724)	(14,395)	16,332

Bazar riski. Bazar riski bazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin yaxud onların dalğalanmasının Təşkilatın gəlir və ya kapitalına yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir.

Bazar riskinə faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhm alətlərinin qiyməti aiddir. Təşkilatın ölçmə üsullarında və ya üzləşdiyi riskdə yaxud da qeyd olunan risklərin idarə edildiyi və ölçüldüyü tərzdə heç bir dəyişikliklər baş verməmişdir.

Təşkilat daxilindəki müəssisələr həm sabit, həm də dəyişkən (“üzən”) faiz dərəcələri ilə borc vəsaitlər cəlb etdiyindən Təşkilat faiz riskləri ilə üzləşir. Risk Təşkilat tərəfindən sabit və üzən faiz dərəcələrinin müvafiq şəkildə vəhdəti yaradılmaqla idarə olunur.

AÖİK həmçinin Təşkilatı müsbət faiz marjası ilə təmin edən onun faiz dərəcəsi mövqeyini uyğunlaşdırmaqla faiz riskini və bazar risklərini idarə edir. Maliyyə şöbəsi Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir. Təşkilatın faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və mənfəətinə təsirini qiymətləndirir.

Təşkilatın faiz xərci yaradan maliyyə öhdəliklərindən bəziləri ya dəyişkən faiz dərəcəsinə malikdir və ya müqavilə üzrə faiz dərəcələri birtərəfli olaraq borc verən tərəfin istəyi ilə dəyişdirilə bilər. Təşkilat öz faiz dərəcəsi marjasına mütəmadi olaraq nəzarət edir və buna görə də özünü əhəmiyyətli səviyyədə faiz dərəcəsi ilə bağlı riskə və bununla da bağlı pul vəsaitlərinin hərəkəti riskinə məruz qalmış hesab etmir.

Valyuta riski. Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklər baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyərinin qeyri-müəyyən olacağı ilə bağlı riskdir. Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsiri məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

AÖİK təxmin edilən ABŞ dolları məzənnəsinin dəyişməsi və digər makroiqtisadi göstəricilər əsasında açıq valyuta mövqeyinin idarə edilməsi yolu ilə valyuta riskinə nəzarət edir ki, bu da Təşkilata valyutaların milli valyutaya qarşı mübadilə məzənnələrinin dəyişkənliyindən irəli gələn əhəmiyyətli zərər azaldılması üçün imkan yaradır.

Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsiri məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təşkilatın 31 dekabr 2024-cü il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,415	6,091	1	8,507
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	63,920	-	-	63,920
Digər maliyyə aktivləri		376	-	376
Cəmi maliyyə aktivləri	66,335	6,467	1	72,803
Borc alınmış vəsaitlər	35,469	12,198	-	47,667
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	7,281	-	-	7,281
İcarə öhdəlikləri	1,077	-	-	1,077
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,292	-	-	1,292
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	45,119	12,198	-	57,317
Törəmə maliyyə alətləri	-7,650	7,650	-	0
AÇIQ MÖVQE	13,566	1,919	1	15,486

Təşkilatın 31 dekabr 2023-ci il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,134	1,577	14	2,725
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	56,541	-	-	56,541
Digər maliyyə aktivləri		363		363
Cəmi maliyyə aktivləri	57,675	1,940	14	59,629
Borc alınmış vəsaitlər	15,077	16,294	-	31,371
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	9,000	-	-	9,000
İcarə öhdəlikləri	918	-	-	918
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,416	592	-	2,008
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	26,411	16,886	-	43,297
Törəmə maliyyə alətləri	(12,750)	12,750	-	-
AÇIQ MÖVQE	18,514	(2,196)	14	16,332

"FİNCA AZERBAIJAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərinə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 10% dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Təşkilatın həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. Təşkilat daxilində əsas rəhbərlik heyətinə məruzə olunarkən 10%-lik həssaslıq dərəcəsinə istinad edilir və bu dərəcə rəhbərliyin xarici valyuta məzənnələrində kifayət qədər mümkün dəyişikliklərin baş verməsi ilə bağlı qiymətləndirməsini göstərir.

	2024-cü il	
	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	Kapitala təsiri
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	(253)	(226)
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	253	226

	2023-ci il	
	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	Kapitala təsiri
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	(220)	(176)
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	220	176

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski faiz dərəcəsində dəyişiklikləri maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərində və yaxud maliyyə alətləri üzərində gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir etmə ehtimalından yaranır. Təşkilatın faiz dərəcəsi ilə bağlı siyasəti bazar şərtlərinə əsasən pul vəsaitləri yerləşdirmək və cəlb etmək məqsədilə İdarə Heyəti tərəfindən dövr əsasında nəzər salınır. Faiz dərəcəsi riski əsasən faiz dərəcəsi boşluqlarının monitorinqi vasitəsilə idarə olunur.

Təşkilat bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələ biləcək potensial zərərləri mütəmadi olaraq hesablamaqla ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Maliyyə Departamenti Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın ədalətli dəyərin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliliyinə təsirini hesablayır.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda maliyyə alətləri üzrə faiz riskinə məruz qalma əsasında müəyyən edilmişdir. Təşkilat daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarə heyətinə məlumat verildikdə 50 (0.5%) baza dərəcəsində artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 50 (0.5%) baza dərəcəsində artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə, Təşkilatın:

	2024-cü il		2023-ci il	
	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	Kapitala təsiri	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	Kapitala təsiri
Faiz dərəcəsinin 0.5% artması	92	77	76	61
Faiz dərəcəsinin 0.5% azalması	(92)	(77)	(76)	(61)

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər

Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Əslində, ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və iri yaxud xırda təsirlər bu nəticələrdən interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya edilməməlidir.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlillərinin digər məhdudiyyətlərinə Təşkilatın yalnız dəqiqliklə proqnozlaşdırılması mümkün olmayan qısamüddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski nümayiş etdirmək üçün şərti (hipotetik) bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət edəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Likvidlik riski

Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda maliyyə alətləri ilə bağlı maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir. Likvidlik riskini idarə etmək üçün Təşkilat aktivlər/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq müştərilər və Təşkilatın əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

“FINCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QIYRI-BANK KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıda 31 dekabr 2024-cü il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri əsasında təhlil təqdim edilir:

MALİYYƏ AKTİVLƏRİ

Faiz dərəcəli alətlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis

Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə aktivləri

Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Digər maliyyə aktivləri

Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri

Cəmi maliyyə aktivləri

MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Faiz dərəcəli alətlər

Borc alınmış vəsaitlər

Buraxılmış borc qiymətli kağızları

İcarə öhdəlikləri

Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri

Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri

Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri

Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər

Likvidlik kəsiri

Məcmu likvidlik kəsiri

	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	6 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	31 dekabr 2024-cü il Cəmi
	5.600	7.516	10.609	18.684	21.511
	5.600	7.516	10.609	18.684	21.511
	8.507	-	-	-	8.507
	-	-	-	376	376
	8.507	0	0	376	8.883
	14.107	7.516	10.609	19.060	21.511
	12.538	3.674	1.095	11.834	18.526
	-	3.000	-	4.281	-
	46	92	190	239	510
	12.584	6.766	1.285	16.354	19.036
	306	0	886	100	0
	306	0	886	100	0
	12.890	6.766	2.171	16.454	19.036
	1.217	750	8.438	2.606	2.475
	1.217	1.967	10.405	13.011	15.486

“FINCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BASA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıda 31 dekabr 2023-ci il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri əsasında təhlil təqdim edilir:

MALİYYƏ AKTİVLƏRİ

Faiz dərəcəli alətlər									
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	5,127	3,604	3,548	8,299	35,963	56,541			
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə aktivləri	5,127	3,604	3,548	8,299	35,963	56,541			
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri									
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,725	-	-	-	-	2,725			
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	363	-	363			
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	2,725	-	-	363	-	3,088			
Cəmi maliyyə aktivləri	7,852	3,604	3,548	8,662	35,963	59,629			

MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Faiz dərəcəli alətlər									
Borc alınmış vəsaitlər	2,270	1,953	4,439	9,328	13,381	31,371			
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		3,000	3,000		3,000	9,000			
İcarə öhdəlikləri	36	100	143	270	369	918			
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	2,306	5,053	7,582	9,598	16,750	41,289			
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri									
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,503	-	-	505	-	2,008			
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	1,503	-	-	505	-	2,008			
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	3,809	5,053	7,582	10,103	16,750	43,297			
Likvidlik kəsiri	4,043	(1,449)	(4,034)	(1,441)	19,213				
Məcmu likvidlik kəsiri	4,043	2,594	(1,440)	(2,881)	16,332				

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUL MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlili. Aşağıdakı cədvəllərdə Təşkilatın razılaşdırılmış yenidən ödəniş müddəti ilə maliyyə öhdəlikləri üzrə müqavilə əsasında, qalıq ödəmə müddəti göstərilir. Cədvəllər, Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsasən maliyyə öhdəliklərinin diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında tərtib edilmişdir.

Cədvəllərdə həm faiz, həm də əsas pul vəsaitlərinin hərəkəti əks olunur. Faiz axımları dəyişkən dərəcədirsə, bölüşdürülməmiş məbləğ hesabət dövrünün sonundakı faiz ayrılardan əldə edilir. Müqavilənin müddəti, Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsaslanır.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2024-cü il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlilini göstərir:

MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	6 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	31 dekabr 2024-cü il Cəmi
Faiz dərəcəli alətlər	12.789	3.867	5.895	9.260	13.051	44.862
Borç alınmış vəsaitlər	95	3.111	91	89	3.973	7.359
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	29	58	118	150	318	673
İcra öhdəlikləri						
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	12.913	7.036	6.104	9.499	17.342	52.894
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri						
Digər maliyyə öhdəlikləri	306	-	886	100	-	1.292
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	306	-	886	100	-	1.292
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təhəddüdlər	13.219	7.036	6.990	9.599	17.342	54.186

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2023-ci il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlilini göstərir:

MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	6 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	31 dekabr 2023-ci il Cəmi
Faiz dərəcəli alətlər	2,492	2,377	4,986	10,515	15,226	35,596
Borc alınmış vəsaitlər	94	3,188	3,188	189	3,093	9,752
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	54	109	435	432	-	1,030
İcarə öhdəlikləri						
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	2,640	5,674	8,609	11,136	18,319	46,378
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri						
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,501	-	-	507	-	2,008
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	1,501	-	-	507	-	2,008
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təhəddüdlər	1,139	5,674	8,609	10,629	18,319	44,370

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Kredit reytinginin təhlili. Aşağıdakı cədvəldə Təşkilatın saxladığı vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin kredit reytingləri təhlil edilir:

31 dekabr 2024-ci il	BB-	B1	Ba3	Ba2	Reytingsiz	Cəmi
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	7,568	-	-	-	939	8.507
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	-	-	-	-	63,920	63,920
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	376	376
31 dekabr 2023-ci il	BB-	B1	Ba3	Ba2	Reytingsiz	Cəmi
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	1,714	-	-	-	1,011	2,725
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	-	-	-	-	56,541	56,541
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	363	363

Təşkilat beynəlxalq agentliklər tərəfindən reyting dərəcəsi verilməmiş tərəflərlə bir çox sazişlər bağlayır. Təşkilat qarşı tərəflərin beynəlxalq reyting agentliklərinin təqdim etdiyi reyting göstəriciləri ilə müqayisə oluna biləcək səviyyədə reyting dərəcələrini müəyyən etməyə imkan yaradan daxili modelləri işləyib hazırlamışdır.

Təşkilat kredit götürən müştərilərin qiymətləndirilməsi məqsədilə borcalanlar üzrə skoring qiymətləndirmə modelini hazırlamışdır. Skoring modeli kredit məhsulları ilə bağlı yaradılmışdır və borcalanların əsas fəaliyyət göstəricilərini əhatə edir: maliyyə vəziyyəti, borcalanla münasibətlər, idarəetmə keyfiyyəti, təyinatı üzrə istifadə, yerləşmə, kredit tarixçəsi, girov və s.

Borcalanın parametrləri əsasında skoring qiymətləndirmə kreditlərlə bağlı qərarvermə prosesi üçün əsas amillərdəndir.

Borcalanların qiymətləndirilməsi metodologiyası aşağıdakı meyarlara əsaslanır: təhsil, məşğuliyyəti, maliyyə vəziyyəti, kredit tarixçəsi, borcalanın sahib olduğu mülkiyyət. Öldə olunmuş məlumat əsasında kreditin ən yüksək həddi hesablanır. Kreditin ən yüksək həddi alınmış borcun borcalana yaratdığı yük əmsalı ilə hesablanır.

Müştərilərə verilmiş kreditlərdən başqa maliyyə aktivləri “Fitch”, “Standard & Poor’s” və “Moody’s” kimi beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən verilmiş cari kredit reytingləri əsasında dərəcələrə bölünür. AAA ən yüksək mümkün reyting dərəcəsi hesab edilir. İnvestisiya dərəcəli maliyyə aktivlərinin reytingi BB-dən BBB-yə kimi dəyişir. Reytingi BBB-dən aşağı olan maliyyə aktivləri spekulativ dərəcəli aktiv kimi təsnifləşdirilir.

Əməliyyat riski. Əməliyyat riski sistemdəki nasazlıq, əməliyyatçının səhvi, saxtakarlıq və digər xarici hadisələr nəticəsində zərərin yaranması riskidir. Nəzarətlər yerinə yetirilmədikdə, əməliyyat riskləri müəssisənin nüfuzuna xələl gətirə, hüquqi və ya inzibati nəticələrinə səbəb ola və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Təşkilat bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını gözləmir, lakin özünün nəzarət konsepsiyası ilə, habelə potensial risklərə nəzarət və onlara qarşı cavab tədbirləri görməklə bu riskləri idarə etməyə çalışır. Nəzarətə vəzifələrin səmərəli şəkildə ayrılması, giriş, icazə və uzlaşma prosedurları, işçilərə təlimlərin keçirilməsi və qiymətləndirmə prosesləri daxildir.

“FİNCA AZERBAIJAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ QEYRİ-BANK KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

24. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

İl sonundan sonra şirkət hər biri 100 manat dəyərində olan 60,000 istiqraz buraxmışdır.

25. MÜVAFIQ RƏQƏMLƏR

Müvafiq rəqəmlər müqayisəni asanlaşdırmaq üçün lazım gəldikdə yenidən tərtib edilmiş və yenidən təsnif edilmişdir. Lakin, cari il ərzində əhəmiyyətli yenidən təsnifatlar edilməmişdir.

26. ÜMUMİ

Rəqəmlər, başqa cür göstərilmədiyi təqdirdə, ən yaxın 1000 Azərbaycan manatı ilə yuvarlaqlaşdırılmışdır.